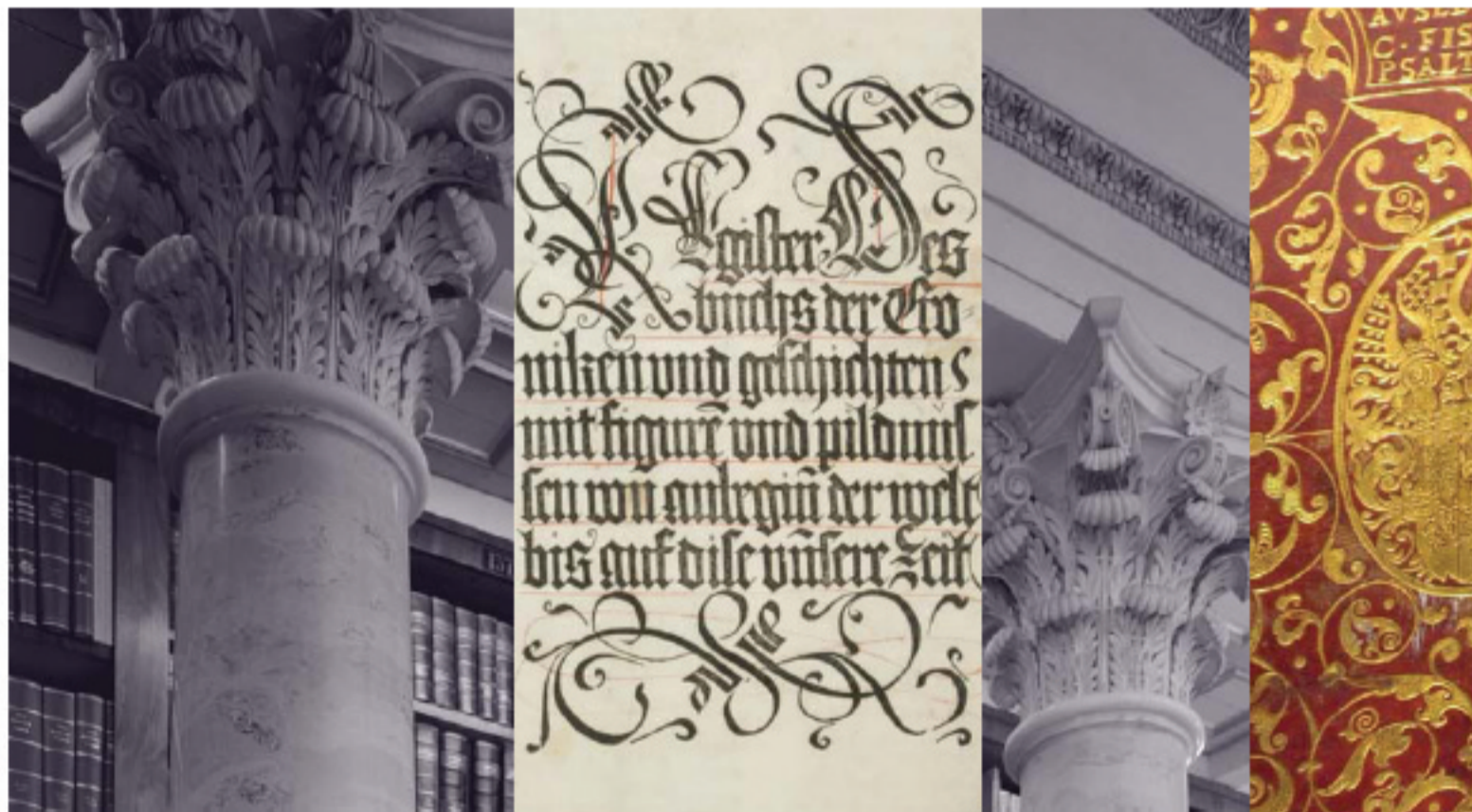

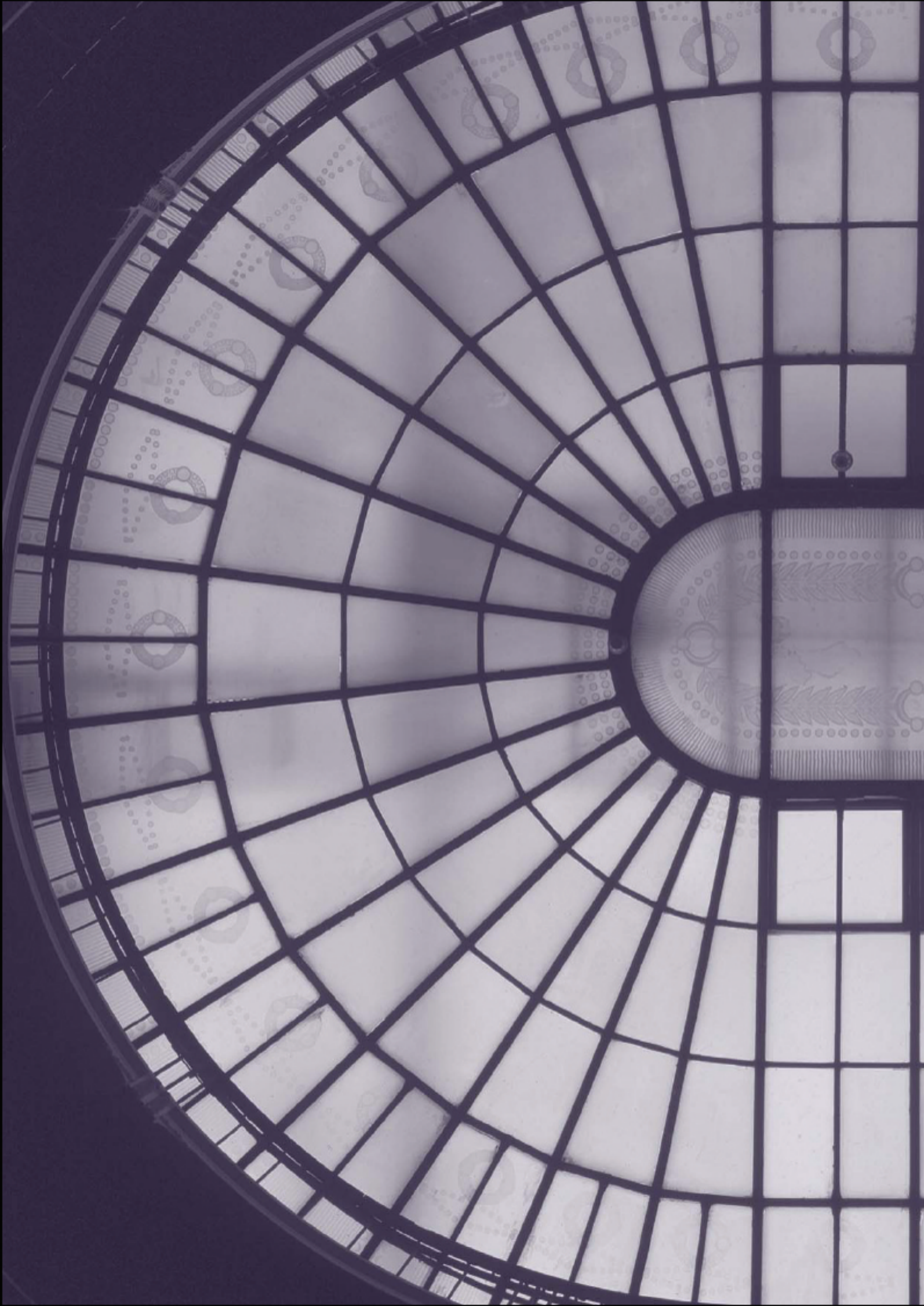
2005

VUOSIKERTOMUS

Helsingin yliopiston kirjasto
Suomen kansalliskirjasto

1640

VUOSI LUKUINA

- 484 630 kävijää (vuonna 2004: 335 087)
- 526 803 paikallislainaa (vuonna 2004: 520 500)
- kirjasto toimitti toisiin kirjastoihin 2 290 lainaa ja välitti omille asiakkailleen 1 800 lainaa
- 5 664 tietopalvelun toimeksiantoa, 505 tiedonhaun opetusta
- kirjastoa esiteltiin 2 813 henkilölle
- kokoelmia kaikkiaan 105 850 hyllymetriä, lisäys 950 hyllymetriä
- kirjaston kokoelmissa on yli 2,9 miljoonaa kirjaa ja kausijulkaisua, 616 600 mikrofilmirullaa ja filmikorttia sekä n. 2,9 miljoonaa yksikköä muuta aineistoa
- kansalliskokoelma karttui 91 700 yksiköllä, josta luettelottomia painatteita 60 500
- muiden monografoiden ja sarjojen kartunta oli 13 900
- omien kokoelmien luettelotietokannoissa oli yhteensä 1,6 miljoonaa tietuetta, lisäys 54 700
- kansallisbibliografian FENNICA-tietokannassa oli 788 759 tietuetta ja kansallisdiskografian VIOLA-tietokannassa oli 672 576 tietuetta
- tieteellisten kirjastojen yhteisluettelossa (LINDA) oli 4,7 miljoonaa tietuetta
- verkkoarkiston kartunta 1,5 milj. tiedostoa
- 213 vakinaista virkaa tai tointa
- 4 toimipistettä: 2 Helsingissä, 1 Mikkelissä ja 1 Urajärvellä
- Kirjastolla on vastuu kahdesta kansallisesta konsortioista
- Nelli-tiedonhakuportaali on käytössä 18 organisaatiossa

ÅRET I SIFFROR

- 484 630 besökare (år 2004: 335 087)
- 526 803 lokala lån (år 2004: 520 500)
- 2 290 lån levererades till andra bibliotek, 1 800 lån förmedlades till egna kunder
- 5 664 uppdrag inom informations servicen, undervisning i informationssökning gavs till 505 personer
- biblioteket förevisades för 2 813 personer
- sammanlagt 105 850 hyllmeter samlingar, utöver detta 950 hyllmeter
- i bibliotekets samlingar finns över 2,9 miljoner böcker och periodika, 616 600 mikrofilmrullar och filmkort samt ca 2,9 miljoner enheter annat material
- nationalsamlingen utökades med 91 700 enheter, av vilka 60 500 okatalogiserade tryckalster.
- övriga monografier och serier utökades med 13 900
- i de egna samlingarnas katalogdatabaser fanns sammanlagt 1,6 miljoner poster, ökning 54 700
- i nationalbibliografen FENNICA-databas fanns 788 759 poster och i nationaldiskografen VIOLA-databas fanns 672 576 poster
- i samkatalogen över de vetenskapliga biblioteken (LINDA) fanns 4,7 miljoner poster
- nätarkivet utökades med 1,5 milj. poster
- 213 ordinarie tjänster och befattningar
- 4 verksamhetsställen: 2 i Helsingfors, 1 i S:t Michel och 1 i Urajärvi
- Biblioteket bär ansvaret för två nationella konsortier
- Nelli-informationssökningsportalen används inom 18 organisationer

Isaac Taylor del. et sculp.

O R I E N T A L E C L O G U E S .

BY MR. WILLIAM COLLINS.

E C L O G U E I .

S I S Ä L T Ö

Vuosi 2005 lukuina	1
År 2005 i siffror	1
Helsingin yliopiston kirjastosta Kansalliskirjastoksi	4
Helsingfors universitetsbibliotek blir Nationalbiblioteket	6
Kohti itsenäistä, palvelevaa Kansalliskirjastoa	8
Mot ett självständigt, betjänande Nationalbibliotek	9
Kansalliskirjasto – kansakunnan tie tietoon	11
Kansalliskirjasto tutkimuskirjastona	13
Kansallisen kulttuuriperinnön vaaliminen	17
Kansalliset kirjastoverkkopalvelut	21
Sibeliuksen kootut teokset – ainutlaatuinen kulttuurihanke	25
Kirjasto kulttuurilaitoksena	29
Kulttuuriperintörahasa ja varainhankinta	33
Organisaatio ja henkilöstö	35
Talous	37
Kirjaston hallintoelimet	39
Liitteet	40

HELSINGIN YLIOPISTON KIRJASTOSTA KANSALLISKIRJASTOKSI

Helsingin yliopiston kirjastolla – kansallis-kirjastolla – on osana 365-vuotisjuhliiaan viettänyttä Helsingin yliopistoa pitkät perinteet kansallisena kulttuuri-instituutiona. Kirjaston kansallinen erityisasema on korostunut monin tavoin. Yksi merkittävä osatekijä tässä on ollut jo v. 1707 ensimmäistä kertaa säädetty vapaakappaleoikeus kaikkeen valtakunnassa painettavaan kirjallisuuteen. Vapaakappaleoikeus jatkui myös 1800-luvulla, ja vastaavat säädökset vahvistettiin myös itsenäisen Suomen painovapauslaissa 1919. Vapaakappaleoikeus on ollut ja on toki edelleen keskeinen tekijä kansallisen julkaistun aineiston saamiseksi kirjaston kokoelmiin.

Helsingin yliopiston valtakunnalliset tehtävät ovat nykyisin laajat. Sen valtakunnallista asemaa ja kansalliskirjastotehtäviä on tarkasteltu useissa selvityksissä. Lähtökohtana nyt tapahtumassa olevalle nimenmuutokselle Kansalliskirjastoksi, toimialalajennukselle sekä sen edellyttämälle säädöspohjan muutokselle on ollut OPM:n asettaman, kansliapäällikkö Markku Linnan puheenjohtajana toimineen Kansalliskirjasto 2002 -työryhmän ja sen työtä jatkaneen OPM:n syksyllä 2003 opetusneuvos Anne Jylhä-Pyykösen puheenjohtajana toimineen Kansalliskirjasto 2005 -seurantaryhmän muistiot.

Toimialalajennuksen tavoitteet huomioiden oli sekä Kansalliskirjasto 2002 -työryhmässä että Kansalliskirjasto 2005 -seurantaryhmässä laajapohjainen edustus, ts. opetusministeriön, Helsingin yliopiston ja Helsingin yliopiston kir-

jaston edustajien lisäksi myös kirjastoverkon eri toimijoiden edustus. Tavoitteena on, että työryhmien esitysten pohjalta laaditut yliopistolain ja yliopistoasetuksen muutokset vahvistettaisiin vuoden 2006 aikana.

Työryhmien keskeiset esitykset ovat hallinnollisen aseman osalta kirjaston säilyminen osana Helsingin yliopistoa sekä toimialalajennuksen osalta nykyisen tieteellisten kirjastojen valtakunnallisena palvelu- ja kehittämisyksikkönä toimimisen laajentaminen koskemaan myös yleisiä kirjastoja, ammattikorkeakoulukirjastoja ja erikoiskirjastoja.

Tässä yhteydessä on syytä tuoda esiin myös johtokunnan kokoonpanoa koskeva lopullinen esitys, joka on lähtökohdiltaan ja myös sisällöltään erilainen verrattuna nykyiseen säädöskseen. Toimialalajennuksen tavoitteena on luoda Kansalliskirjasto, joka palvelee laaja-alaisesti tietoyhteiskunnan eri toimijoita. Kansalliskirjaston eri sidosryhmien sitouttamiseksi sen kehittämiseen katsottiin tarpeelliseksi, että myös johtokunnassa on eri toimijoiden laaja-alainen edustus. Tästä syystä on päädytty esitykseen, jonka mukaan johtokunta kootaan ”kolmikantaperiaatteella”, ts. ohjausta ja kirjastoverkkoa edustavat jäsenet (opetusministeriö, yliopistokirjastot, ammattikorkeakoulukirjastot, erikoiskirjastot, yleiset kirjastot), Helsingin yliopistoa edustavat jäsenet sekä muun yhteiskunnan edustajat (kulttuuri, sivistys, tutkimus, elinkeinoelämä).

Kansalliskirjaston lakisäätteiset valtakun-

nalliset veloitteet ovat mittavat, erityisesti tämä koskee kansallisesti arvokkaiden tietoaaineistojen pelastamista digitoimalla. Kasvaneet valtakunnalliset veloitteet edellyttävät lisäresurssointia, mutta myös veloitteet huomioon ottavia strategisia linjauksia. Kuluneen vuoden kuluessa onkin valmisteltu myös tulevan toimialalaajennuksen tavoitteet huomioon ottava uusi strategia, Kansalliskirjastostrategia 2006-2015. Strategiaryhmään kutsuttiin Helsingin yliopiston ja opetusministeriön edustajien lisäksi myös kirjastoverkon eri toimijoiden edustus. Strategiassa painottuu Kansalliskirjaston kahtalainen rooli, ts. jo perinteinen kansallisen julkaistun kulttuuriperinnön saatavuuden turvaamisen lisäksi korkeatasoisen tietopalvelun tuottaminen tietoyhteiskunnan tarpeisiin, toimialalaajennuksen linjausten mukaisesti, yhdessä kirjastoverkon toimijoiden kanssa.

Omasta puolestani kiitän kaikkia eri sidosryhmien, erityisesti kirjastoverkon, edustajia, jotka ovat ihailtavan aktiivisesti osallistuneet kuluneen vuoden aikana vaatimaan toimialalaajennuksen edellyttämän säädöspohjan ja toimialalaajennuksen tavoitteet huomioon ottavan uuden kansalliskirjastostrategian laadintaan. Aivan erityiset kiitokset on kuitenkin osoitettava sekä kirjaston johdolle että koko henkilöstölle – vuosi on ollut varmasti työntäyteinen.

HANNU NIEMI

Johtokunnan puheenjohtaja, dekaani

HELSINGFORS UNIVERSITETS - BIBLIOTEK BLIR NATIONALBIBLIOTEKET

Helsingfors universitetsbibliotek - nationalbiblioteket – utgör en del av Helsingfors universitet, som år 2005 firade sitt 365-årsjubileum. Biblioteket har därför långa traditioner som nationell kulturinstitution och dess nationella särställning har betonats på många sätt. En betydande delfaktor har varit den år 1707 för första gången fastställda rätten till friexemplar av all litteratur som trycks inom riket. Rätten till friexemplar fortsatte också under 1800-talet, och motsvarande författningar bekräftades också i det självständiga Finlands tryckfrihetslag 1919. Rätten till friexemplar har varit och är fortfarande en central faktor när det gäller att få publicerat material till bibliotekets samlingar.

Helsingfors universitet har idag omfattande nationella uppgifter. Dess nationella ställning och uppgifter som nationalbibliotek har granskats i talrika utredningar. Utgångspunkten för den nu förestående namnändringen till Nationalbiblioteket, för utvidgningen av verksamhetsområdet samt för den ändring i stadgarna som detta förutsätter har varit de promemorior som utarbetats av arbetsgruppen Nationalbiblioteket 2002, som tillsattes av undervisningsministeriet och fungerade under kanslichef Markku Linas ordförandeskap, samt av uppföljningsgruppen Nationalbiblioteket 2005, som fungerade på hösten 2003 vid undervisningsministeriet under undervisningsrådet Anne Jylhä-Pyyköns ordförandeskap.

På grund av den målsatta utvidgningen av verksamhetsområdet hade arbetsgruppen Nationalbiblioteket 2002 och uppföljningsgruppen Nationalbiblioteket 2005 en bred representation: förutom företrädare för undervisningsminis-

teriet, Helsingfors universitet och Helsingfors universitetsbibliotek även företrädare för biblioteksnätets olika aktörer. Målsättningen är att de ändringar i universitetslagen och universitetsförordningen som gjorts på basis av arbetsgruppernas förslag skall fastställas under loppet av år 2006.

Arbetsgruppernas centrala förslag när det gäller den administrativa ställningen är att biblioteket fortfarande skall vara en del av Helsingfors universitet. Utvidgningen av de vetenskapliga bibliotekens nuvarande verksamhet som nationell service- och utvecklingsenhet skall också gälla allmänna bibliotek, yrkeshögskolebibliotek och specialbibliotek.

I detta sammanhang bör också nämnas det slutliga förslaget gällande direktionens sammansättning. Förslaget skiljer sig till sina utgångspunkter och även till sitt innehåll från de nuvarande bestämmelserna. Målet med utvidgningen av verksamhetsområdet är att skapa ett Nationalbibliotek, som på bred bas betjänar informationssamhällets olika aktörer. För att engagera nationalbibliotekets olika intressegrupper i denna process ansågs det nödvändigt, att också de olika aktörerna har en bred representation i direktionen. Man har därför föreslagit att direktionen sammansätts enligt en ”trepartsprincip”, dvs. består av medlemmar som representerar ledningen och biblioteksnätet (undervisningsministeriet, universitetsbibliotek, yrkeshögskolebibliotek, specialbibliotek, allmänna bibliotek), av medlemmar som representerar Helsingfors universitet samt av representanter för det övriga samhället (kultur, bildning, forskning, näringsliv).

Nationalbiblioteket har omfattande lagstadgade nationella förpliktelser – detta gäller speciellt räddandet av nationellt värdefullt material genom digitalisering. De ökade nationella förpliktelserna förutsätter ökade resurser, men också strategiska riktlinjer som tar dessa förpliktelser i beaktande. Under det gångna året har därför förberetts en ny strategi, Nationalbiblioteksstrategin 2006-2015, i vilken också målsättningarna för den kommande utvidgningen av verksamhetsområdet beaktas. Till strategiarbetsgruppen kallades förutom representanter för Helsingfors universitet och undervisningsministeriet även representanter för biblioteksnetzets olika aktörer. I strategin betonas Nationalbibliotekets dubbla roll, dvs. dels den traditionella, som tryggar tillgången till det nationella publicerade kulturarvet och dels produktionen av en högklassig informationsservice för informationssamhällets behov. Denna service skall tillsammans med biblioteksnetzets aktörer produceras i enlighet med riktlinjerna för utvidgningen av verksamhetsområdet.

Jag tackar för min del de olika intressegruppernas, särskilt biblioteksnetzets alla representanter, som under det gångna året med beundransvärd aktivitet har deltagit i det krävande arbetet med den nya nationalbiblioteksstrategin, som beaktar en författningsgrund och målen för utvidgningen av verksamhetsområdet. Ett särskilt tack förtjänar både bibliotekets ledning och hela personalen – året har säkert varit arbetsfyllt för alla.

HANNU NIEMI

Direktionens ordförande, dekanus

KOHTI ITSENÄISTÄ, PALVELEVAA KANSALLISKIRJASTOA

Euroopassa on ollut puolen tusinaa ns. kaksoisroolin kansalliskirjastoa. Tällä tarkoitan kansalliskirjastoa, joka on toiminut jollakin toisella nimellä ja toisessa roolissa, mutta hoitanut myös lakisääteiset kansalliskirjastovastuut.

Kulunut vuosi päätti Helsingin yliopiston kirjaston - Suomen kansalliskirjaston lähihistoriasa merkittävän kehittämislinjan. Monipuolisella valmistelulla, jossa koko kirjastoverkko ja Helsingin yliopiston edustajat olivat mukana, päädyttiin esittämään yliopistolain 25§ muuttamista. Tämän seurauksena vuonna 2006 Helsingin yliopiston kirjaston nimi muuttuu Kansalliskirjastoksi ja sen palveluvastuut keskitettyjen kirjastoverkkopalvelujen osalta laajenevat koskemaan koko kirjastoverkkoa.

Muutos ja vastuut ovat laajemmat kuin tietäksemme yhdelläkään eurooppalaisella kansalliskirjastolla. Se selkeyttää rahoitustamme ja luo kansallisesti yhtenäiset tavoitteet kirjastoverkon kehittämiseksi.

Tietoyhteiskuntien kehityksessä voi tunnistaa kolme eri vaihetta: kokeileva, suunnitteleva ja rakentava sekä varsinainen pysyvä tuotannollinen vaihe, jossa ovat mukana mm. digitaalisen sisältötuotannon, välityksen ja pitkäaikaistallennuksen elementit. Suomi on edelleen välitilassa matkalla tähän kolmanteen vaiheeseen.

Kansalliskirjasto on työskennellyt määrätietoisesti vahvistaakseen tätä kehitystä, jolla takaamme kansallisen arvoketjun rakentamisen. Mikkelin yliopistoyksikkö ja yhteistyö Mikkelin kaupungin ja maakunnan kanssa on tuottanut vahvan osaamiskeskuksen, jonka vaikiinnuttaminen on kaikkien yhteinen

tahto. Seuraava budjettikausi on ratkaiseva kaikkien yhteistyökumppaneiden kannalta, emmekä saa epäonnistua tässä tehtävässä.

Kansalliset kirjastoverkkopalvelut muodostavat tulevan kansalliskirjaston palveluytimen. Palvelu perustuu teknisesti nk. palvelutriangeliin, jossa digitaalisen kirjaston, portaalien ja kirjastojärjestelmän toimivuus luovat käyttäjilleen mitattavaa lisäarvoa ja rakentavat arvoketjua.

Vuoden haastavampia yksittäisiä hankkeita oli kansalliskirjastostrategian valmistelu, ja - kuten usein tapahtuu - sitä valmistelevalle keskustelulle mielipiteineen oli yhtä antoisa kuin lopullinen tuotos. Tällä strategialla kansalliskirjasto pystyy palvelemaan koko kirjastoverkkoa ja luomaan kansallisen palveluinfran myös johtamisen ja henkilöosaamisen tasolla.

Kulunut vuosi oli edellisten tavoin haastava, ja johdatti kirjastoverkkoa yhteisymmärrykseen ja tiiviimpään yhteistyöhön. Näkemys yhteisistä tavoitteista ja yhteisestä menestyksestä on nyt varmasti lähempänä kuin koskaan.

Haluan kiittää sydämellisesti koko kirjastoverkkoa palveluluottamuksesta sekä erityisesti niitä verkoston edustajia, jotka ovat antaneet epäitsekästi aikaansa ja ajatuksiaan kuvattun yhteistyön kehittämiseksi.

Henkilökuntamme ansaitsee suuren kiitoksen siitä ammatillisesta työstä ja päivittäisestä vastuusta, jolle edellä kuvattu luottamus rakentuu.

KAI EKHOLM
Ylikirjastonhoitaja

MOT ETT SJÄLVSTÄNDIGT, BETJÄNANDE NATIONALBIBLIOTEK

I Europa finns ett halvt dussin nationalbibliotek med s.k. dubbel roll. Med detta avses nationalbibliotek, som verkar under ett annat namn och i en annan roll, men samtidigt bär sitt lagstadgade ansvar som nationalbibliotek.

Det gångna året avslutade en viktig utvecklingsperiod i Helsingfors universitetsbiblioteks – Finlands nationalbiblioteks närhistoria. Efter mångahanda förberedelser, där hela biblioteks-nätet och Helsingfors universitets representanter var med, beslöt man att föreslå en ändring av 25 § i universitetslagen. Som följd av det ändras Helsingfors universitetsbiblioteks namn år 2006 till Nationalbiblioteket och dess service-ansvar när det gäller centraliserade biblioteks-nätstjänster utvidgas till att gälla hela biblio-tekstnätet.

Förändringen och ansvaret, som så vitt vi vet är mera omfattande än vid något annat europeiskt nationalbibliotek skapar klarhet i vår finansie-ring samt nationellt enhetliga målsättningar för utvecklingen av biblioteksnätet.

I utvecklingen av informationssamhället kan man urskilja tre olika stadier: ett experimentellt, planerande och uppbyggande samt ett egentligt permanent produktivt stadium, till vilket hör bl.a. digital innehållsproduktion, förmedling och långtidsdeposition. Finland befinner sig fortfarande i ett mellanstadium på väg mot det tredje stadiet.

Nationalbiblioteket har arbetat målmedvetet för att förstärka den här utvecklingen, med vilken vi garanterar uppbyggnaden av en nationell värdekedja. Universitetsenheten i S:t Michel och samarbetet med S:t Michels stad och landskom-mun har byggt upp ett starkt kompetenscentrum,

som det är i allas intresse att stabilisera. Följande budgetperiod kommer att vara avgörande ur alla samarbetspartners synpunkt, och vi har inte råd att misslyckas i den uppgiften.

De nationella biblioteks-nätstjänsterna bildar kärnan i det blivande nationalbibliotekets ser-vice. Servicen baserar sig tekniskt på en s.k. ser-vice-triangel, där ett fungerande digitalt biblio-tek, portal och bibliotekssystem ger ett betydligt mervärde för sina användare och medverkar till att bygga upp en värdekedja.

Till årets mest utmanande enskilda projekt hör beredningen av nationalbiblioteksstrate-gin, där – vilket ofta sker – den förberedande diskussionen och de åsikter som fördes fram var lika givande som slutprodukten. Med denna strategi kan nationalbiblioteket betjäna hela bib-lioteksnätet och skapa en nationell serviceinfra-struktur även på lednings- och kompetensnivå.

Under det gångna året, som liksom det fö-regående var utmanande, skapades ett ökat samförstånd och ett mera intensivt samarbete inom biblioteksnätet. Insikten om gemensamma målsättningar och framgångar är nu närmare än någonsin.

Jag vill varmt tacka biblioteksnätets alla ak-törer för det förtroende de visat samt särskilt de representanter för nätet, som osjälviskt har offrat tid och krafter för att utveckla det här samarbetet.

Vår personal förtjänar ett stort tack för sitt professionella arbete och för det dagliga ansvar som förtroendet bygger på.

KAI EKHOLM
Överbibliotekarie

Helsingin yliopiston kirjaston - Suomen kansalliskirjaston
nimi muuttuu vuonna 2006 Kansalliskirjastoksi.

Uuden lain mukaan kirjaston tehtävänä on palvella yliopistokirjasto-
jen lisäksi myös ammattikorkeakoulukirjastojen, yleisten kirjastojen ja
erikoiskirjastojen kirjastoverkkoa.

Kirjaston muut tehtävät kulttuuriperinnän vaalijana,
tutkimuskirjastona ja kulttuurilaitoksena pysyvät ennallaan,
ja asema Kansalliskirjastona vain vahvistaa niitä.

Kirjasto säilyy Helsingin yliopiston erillislaitoksena.

Helsingfors universitetsbibliotek - Finlands nationalbibliotek
ombildas år 2006 till Nationalbiblioteket.

Enligt den nya lagen är det bibliotekets uppgift att förutom universitets-
biblioteken betjäna yrkeshögskolebibliotekens, de allmänna bibliotekens
och specialbibliotekens biblioteksnät.

Bibliotekets övriga uppgifter, att värna om kulturarvet, att fungera
som forskningsbibliotek och kulturinstitution förblir oförändrade,
och ställningen som Nationalbibliotek endast förstärker
de här uppgifterna.

Biblioteket är även i fortsättningen en fristående institution vid
Helsingfors universitet.

KANSALLISKIRJASTO – KANSAKUNNAN TIE TIETOON

Toiminta-ajatus

- Kansalliskirjasto turvaa kansallisen julkaistun kulttuuriperinnön saatavuuden yhteiskunnassa.
- Kansalliskirjasto välittää ja tuottaa tietosisältöjä kansalaisille ja yhteiskunnalle sekä
- kehittää palveluja yhteistyössä kirjastoverkon ja tietoyhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa.

Arvot

- Teemme yhdessä
- Toimimme avoimesti ja luotettavasti
- Olemme ammattitaitoisia ja kehitymme
- Kulttuuriperintömme on aina läsnä

Asiakkaat

- Kansalliskirjasto tarjoaa kaikille tiedontarvitsijoille nopean ja laadukkaan väylän kotimaisiin ja kansainvälisiin tietolähteisiin.
- Kirjaston arvokkaat ja laajat kokoelmat tarjoavat myös mahdollisuuden monipuolisten, kulttuuriyleisölle tarkoitettujen tapahtumien järjestämiselle.
- Kansalliskirjasto on suomalaisen kirjastoverkon keskitettyjen palvelujen tuottaja. Ydinasiakkaita ovat yliopisto- ja ammattikorkeakoulukirjastot, julkisrahoitteiset erikoiskirjastot sekä yleiset kirjastot.
- Kansalliskirjasto palvelee julkaisualan yrittäjiä, tuottajia ja välittäjiä tarjoamalla ja kehittämällä vapaakappale- ja tunniste palveluja.

Tavoitteet

Seuraavan vuosikymmenen aikana

- Kansalliskirjasto säilyttää painetut ja elektroniset suomalaiset julkaisut ja kokoelmissaan olevat käsikirjoitusaineistot tuleville sukupolville.
- Kansalliskirjasto edistää suomalaisen tiedeyhteisön tuloksellisuutta yhteistyössä kirjastoverkon ja sidosryhmiensä kanssa.
- Kansalliskirjaston keskitetyt palvelut auttavat Suomen kirjastoverkkoa tarjoamaan kaikille kansalaisille tehokkaan ja edullisen pääsyn tietoon.
- Kansalliskirjaston aktiivinen kansainvälinen yhteistyö tuo etua kirjastoverkolle, tiedeyhteisölle sekä julkishallinnolle.

Alle
Hinter
des Bundes der
Ereignisse und geschichtlichen
mit Figuren und Bildern
von Anfang der
es auf diese Weise
Alle

tu t k i m u s k i r j a s t o

KANSALLISKIRJASTO TUTKIMUSKIRJASTONA

Kansalliskirjasto on tieteellinen tutkimuskirjasto, jonka kokoelmien painopiste on humanistis-yhteiskuntatieteellisillä aloilla.

Kirjasto hankkii tutkimuskirjallisuuden kokoelmaan sekä painettua että elektronista aineistoa.

Aineistojen hankinnassa kirjasto on tiiviissä yhteistyössä muiden humanististen ja yhteiskuntatieteellisten kirjastojen kanssa.

Käyttäjämäärä kasvussa

Kirjaston kävijämäärä on kasvanut yli 40 % edellisvuodesta ja on yhteensä 4,85 000. Kasvuun ovat vaikuttaneet osltaan suositut kulttuuritapahtumat. Paikallislainaus on myös kasvanut hieman ja oli 526 800. Erikoislukusalia käyttävien asiakkaiden määrä nousi noin kymmeneksellä lähes 3700:aan.

Noin kaksi kolmesta kävijästä on Helsingin yliopiston opiskelijoita tai tutkijoita. Lainauksesta Helsingin yliopiston osuus on yli 80 %.

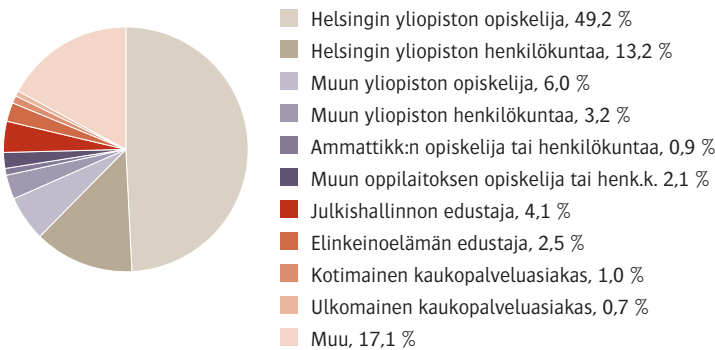
Kirjaston palvelutasoa seurattiin kahdella kirjastojen yhteisellä käyttäjäkyselytutkimuksella. Kyselyssä kirjasto sai yleisarvosanaksi 8,6. Asiakkaat olivatkin pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä saamiinsa palveluihin.

Hankintoja yhteistyössä

Suurin osa kirjaston kirjaston hankkimasta uudesta tutkimuskirjallisuudesta on Helsingin yliopiston tutkijoiden ja opiskelijoiden käyttöön. Kirjasto sopi yliopiston kanssa, että se kohdentaa hankintaan vuosittain 20 % yliopiston sille osoittamasta rahoitusosuudesta. Vuotta 2005 varten kirjasto varasi 730 000 euroa, 10 % edellisvuotta enemmän. Monografioita hankittiin kaikkiaan 12 087 nimekettä.

Painetun tutkimuskirjallisuuden hankinnan ohella on seurattu tiiviisti elektronisten aineistojen tarjontaa. Yhteistyössä Helsingin yliopiston keskustakampuksen kirjastojen kanssa on hankittu mm. Central and Eastern European Online Library, Index Islamicus ja New Pauly Online. Itsenäisesti hankittiin mm. BHA Bibliography of the History of Art.

Kirjaston käyttäjäryhmät

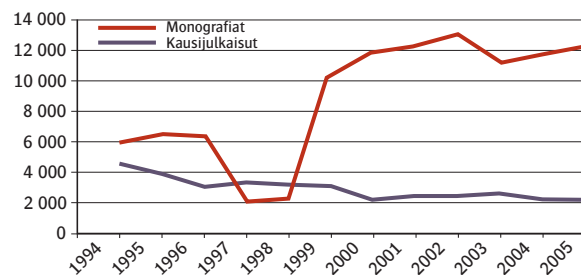
Lainausten määrä

	2003	2004	2005
Lainaus yhteensä	524 100	525 500	530 700
Paikallislainaus, josta	520 100	520 500	526 800
- slaavilainen kirjasto	30 000	36 600	40 200
- kansalliskokoelma	17 700	25 900	17 400
- erikoiskokoelmat	4 700	6 600	5 600
Kaukolainaus	4 000	6 000	3 900

Nimekkeiden määrä omien kokoelmien luettelotietokannoissa

	2003	2004	2005
Yhteensä	1 502 000	1 546 400	1 601 100
FENNICA	737 400	758 000	788 800
HELKA			
- Humanistinen keskuskirjasto	580 700	596 400	611 600
- Slaavilainen kirjasto	173 100	180 700	188 900
- American Resource Center	10 800	11 300	11 800

Ulkomaisen tutkimuskirjallisuuden kartunta

FinELibin ja eräiden korkeakoulukirjastojen yhteishankintoina on saatu merkittäviä eurooppalaisia humanistis-yhteiskuntatieteellisiä aineistoja digitaalisessa muodossa asiakkaiden käyttöön. Näitä ovat EEBO – Early English Books Online (englanninkielistä kirjallisuutta vuosilta 1470–1700) sekä ECCO – Eighteenth Century Collections Online, joka sisältää kaikki Iso-Britanniassa 1701–1800 julkaistut merkittävät teokset.

Suomen yliopistokirjastojen neuvosto koordinoi käynnistämäänsä Kokoelmakartta-yhteishanketta, jonka tavoitteena on välittää tietoa korkeakoulukirjastojen kokoelmista asiakkaille ja tehostaa kokoelmien valtakunnallista koordinaointia. Kirjasto käynnisti omien kokoelmiensa osalta kartan laadinnan. Noin 40 erikoiskokoelman tiedot luettelointiin digitaalisten aineistojen hallintajärjestelmä Doriaan.

Slaavilaisen kirjaston kehittäminen

Neuvostoliiton aikaisen Venäjän velka -sopimuksen kaikki aineistot on saatu. Tutkijoiden käyttöön on saatu kaikkiaan 8200 mikrofilmiä, 2600 monografiaa sekä noin 600 karttaa. Erityisesti mikrofilmien osalta aineiston käsittely on vielä kesken.

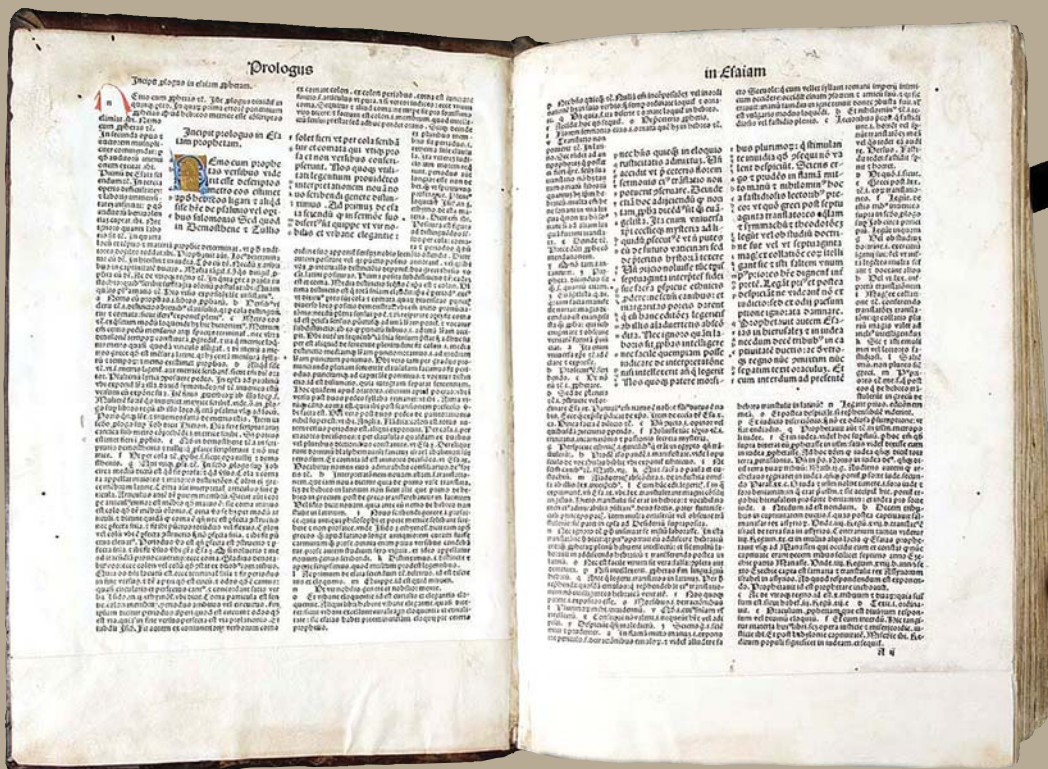
Käytetyin Venäjän velka -palvelu on edelleen venäläisten lehtien, kirjallisuuden ja hakemistojen Integrum -tietokanta, jolle saataneen jatkoa vuoteen 2008. Kirjasto on käynnistänyt tulevien jatkorahoitusmallien selvittämisen suosituksen palvelun tarjoamiseksi.

Kansallinen äänitearkisto

Äänitearkiston kokoelmia täydennettiin vuosina 1901-1980 julkaistujen suomalaisten äänitteiden osalta.

Vuosisadan äänet -yhteishankkeen myötä vanhimpien äänilevyjen kokoelma on täydentynyt digitaalisilla kopioilla. Hanke on kirjaston, Suomen äänitearkisto ry:n ja Yleisradion äänitearkistojen laaja yhteishanke, jonka tavoitteena on digitoida suomalaiset äänitejulkaisut ja saada ne tutkijoiden käyttöön. Noin 9 000 savikieken digitoinnin arvellaan kestävän neljä vuotta.

Sampo-konserni osti ja deponoi kirjastoon neliosaisen Nicolaus de Lyran Raamatun kommentaariteoksen, joka on painettu Nürnbergissä vuosina 1485–1497. Nicolaus de Lyran näkemykset Raamatun tulkinnasta olivat aikanaan mullistavia ja pohjustivat tietä muun muassa Lutherin reformaatioaateille. Kyseisellä teoksella on siis merkittävä sija Suomen kirkko- ja kulttuurihistoriassa.

Professori Markus Brummer-Korvenkontion keräämän lastenkirjakokoelman avokokoelmaan sijoitettavasta käsikirjastosta saatiin käsitellyksi yli puolet. Kuva Helsingin Kirjamessuilta, joilla Andrew Eriksson (vas.) ja Markus Brummer-Korvenkontio keskustelivat kirjojen keräilystä.

ei die ac nocte in tē
Et q̄ sedet i throno
itat sup illos. Non
neq̄ sitient ampli?
et sup illos sol neq̄
tus. qm̄ agnus q̄ in
throni ē reget eos:
cet illos ad fontes
Et absterget deus
rimā ab ocul' eorū.
loriosus deus in sāctis
bil' in maiestate faciēs
Dextera tua dñe gl'ri
i virtute dextera manus
egit inimicū. *Alla. v.*
t iusti. 7 tanq̄ scintille
eto discurrēt. 7 regna
rñū. *Euāgeliū. Lū*
s. Offer. Mirabilis
sāctis suis. deus isrl' ip̄e
tutē 7 fortitudinē pleb'
tus deus. *Upe resur.*
a hec q̄s *Secre.* alla
i scōrū tuorū natali
sentes offerimus:
nostre prauitatis
t 7 tue nob' misericōdie
liet. *P. Loio.* Iusto
anu dei sūt. et nō tāget
mentū malicie. vili' sunt
āpiētū mort. illi at sūt
Upe resurre. alla alla.
munere *Post com*

satiati. supplices te
camur. vt quod d
uitutis celebramu
saluationis tue se
augmētū. *P. d.*

A *epi 7 confesso*
Xaudi dñe
stras quas i sācti
cōfessoris tui atq̄
solēnitate deferin
tibi digne meruit
eius incedētibz m
oibz nos absolua

A *cepta sūt i sp̄*
tuo dñe nrā deuo
nobis fiat supplic
lutaris: p cuius
defertur. *P. dñm*

D *a q̄s dñe fid*
scoꝝ tuorū sp̄ vene
tari: 7 eorū ppetus
cōne muniri. *P.*

M *feliciani*
Apientia
ppli 7 laud
eccl'a. noia at eorū vi
seculi. *Upe resurre*
ps. Exultate iusti i
debet collaudatio. *C.*

E *Ac nos q̄*
domie sanc
tirū tuorū primi
semper festa secta

KANSALLISEN KULTTUURIPERINNÖN VAALIMINEN

Kansalliskirjasto saa vapaa-
kappaleina kokoelmiinsa
kaiki kotimaiset painotuotteet
sekä äänitallenteet.

Tiedot kaikista julkaisuista
asetetaan kirjastojen ja muiden
tiedontarvitsijoiden käyttöön
luetteloimalla ne kansallisiin
tietokantoihin. Nämä ovat
kaikkien kirjastojen käytettävissä.

Vapaakappalelakia uudistetaan

Luetteloitavan vapaakappaleaineiston määrä nousi, mutta pienpainatteiden määrä laski edellisvuoteen verrattuna. Painetun aineiston määrä oli kaikkiaan 78 851, joka on 15 % vähemmän kuin edellisvuonna.

Fennica-tietokannassa oli bibliografisia tietoja vuoden lopussa kaikkiaan 788 759. Uusi aineisto on pystytty luetteloimaan nopeasti.

Opetusministeriön kanssa käydyissä neuvotteluissa on asetettu tavoitteeksi uuden vapaakappalelain voimaantulo vuosien 2007 - 2008 aikana. Edellytykset tälle paranivat erityisesti sen jälkeen kun tekijänoikeuslain muutokset hyväksyttiin eduskunnassa lokakuussa 2005. Vapaakappalelaki täyttää 300 vuotta vuonna 2007.

Uusi tekijänoikeuslaki mahdollistaa verkkoaineiston keruun. Vuoden 2005 aikana haravoitiin yleisurheilun MM-kisasivustot. Keruuvälineistö on saatu hyvään kuntoon, ja hankittava uusi laitteisto mahdollistaa kaiken kotimaisen aineiston nopean keruun.

Kansalliskirjaston tunnistepalvelut

Kansalliskirjasto on osallistunut kustannus-, julkaisu- ja kirjakauppa-alan yhteiseen Kirjan tie -projektiin. Sen tavoitteena on kaikkien alan toimijoiden yhteinen tietokanta. Selvitys toimenpide-ehdotuksineen esiteltiin joulukuussa 2005 ja se julkistetaan alkuvuodesta 2006.

Uusi kustantajarekisteri otettiin käyttöön kesäkuussa 2005. Uusi rekisteri mahdollistaa ISBN-10 ja ISBN-13 -tunnusten rinnakkaisen jaon kustantajille. Rekisteriä on mahdollisuus laajentaa tuotetietokannaksi.

Eurooppalaista yhteistyötä kulttuuriperinnön säilyttämiseksi

Euroopassa on rikas, ainutlaatuinen kulttuuriperintö, jonka arvoa voidaan moninkertaistaa. Suomessa Kansalliskirjastossa kulttuuriperintöön kohdistuva verkkokäyttö on noussut 1,6 miljoonalla sivuhauulla 2,6 miljoonaan sivuun. Digitoinnin kehittäminen ja automatisointi on tie lähdeaineistojen verkkokäytölle.

Euroopan komissio tukee eurooppalaisen digitaalisen kirjaston perustamista vuonna 2010. Kulttuuriperinnön digitointi on ensimmäinen kokonaisuus rakennettaessa eurooppalaista kirjastoa. EU:n eContent-ohjelma ja 7. puiteohjelma tukevat kulttuuriperinnön kokoelmien käyttöä edistävää toimintaa sekä teknistä infrastruktuuria. Jäsenmaat vastaavat itse digitoinnista.

Kirjasto on mukana digitoinnin rakenteita Euroopassa edistäneessä Minerva(Plus)-projektissa, joka päättyi tammikuussa 2006. Marraskuussa 2005 sama konsortio jätti hakemuksen EU:n eContentPlus-ohjelmaan MinervaEC-hankkeesta, jonka tarkoituksena on varmistaa Minervan tulosten jatkuvuus.

Kansainvälisten muistiorganisaatioiden tietovarojen yhteiskäytölle MichaelPlus-hankkeelle on haettu rahoitusta EU:n eTEN-ohjelmasta. Helsingin yliopiston kirjasto on suomalainen pääpartneri ja kotimainen koordinaattori hankkeessa.

Digitoitujen aineistojen käyttö kasvoi räjähdysmäisesti

Digitoitujen aineistojen käyttö on lisääntynyt vuoden aikana yli miljoonalla sivuhauulla, 2 650 000 verkkosivuun. Historiallisen sanomalehtikirjaston käyttö on kasvanut 1,95 miljoonaan verkkosivuhakuun vuoden aikana. Sanomalehtikirjastossa on yli 400 000 sivua. Loppuvuonna avattu pienpainateaineiston digitaalinen teollisuuden hinnastot -kokoelma sai avajaispäivänä 700 000 sivuhakua. Teollisuuden hinnastoja, tuoteluetteloita ja esitteitä on yli 128 000 sivua.

Aineiston digitointi on edennyt suunnitellusti. Myös kansalliskokoelman kuntokartoitus eteni. Vuoden 2006 loppuun mennessä on kuntokartoitusaineistosta noin 1 500 kirjaa verkkokäytössä. Historiallinen sanomalehtikirjasto käsittää vuoden 2005 loppuun mennessä noin 500 000 sivua.

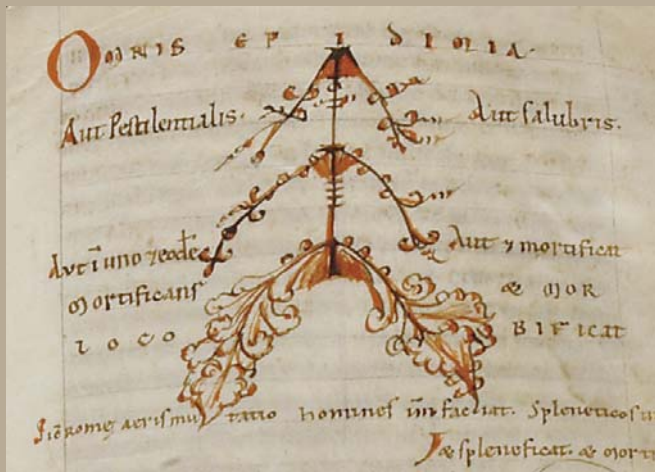
Kansallisten äänitekokoelmien digitointia varten saatiin alueellista EAKR-rahoitusta. Äänitedigitointihanke DUOLle myönnettiin 717 000 euroa koostuen alueellisesta EU-rahoituksesta, Itä-Suomen lääninhallituksen ja Mikkelin kaupungin rahoituksesta. Toteutuksen suunnittelu alkoi loppuvuodesta, hanke kestää vuoteen 2007.

Kirjaston säilytyspolitiikan suunnittelu nivoutuu kirjaston jokaisen päätoimintoon. Vuoden aikana luotiin säilytyspolitiikan suuntaviivat ja päätettiin tuottaa paperiaineiston, äänitteiden ja elektronisen aineiston säilytysohjelmat, joiden tuloksille kirjaston säilytyspolitiikka voidaan rakentaa. Ohjelmissa huomioidaan aineistojen käyttöä ja kuntoa, teknisiä menetelmiä sekä priorisointitarpeita. Osa työryhmistä on jo aloittanut työnsä.

Vapaakappaleiden aineistokohtainen kartunta

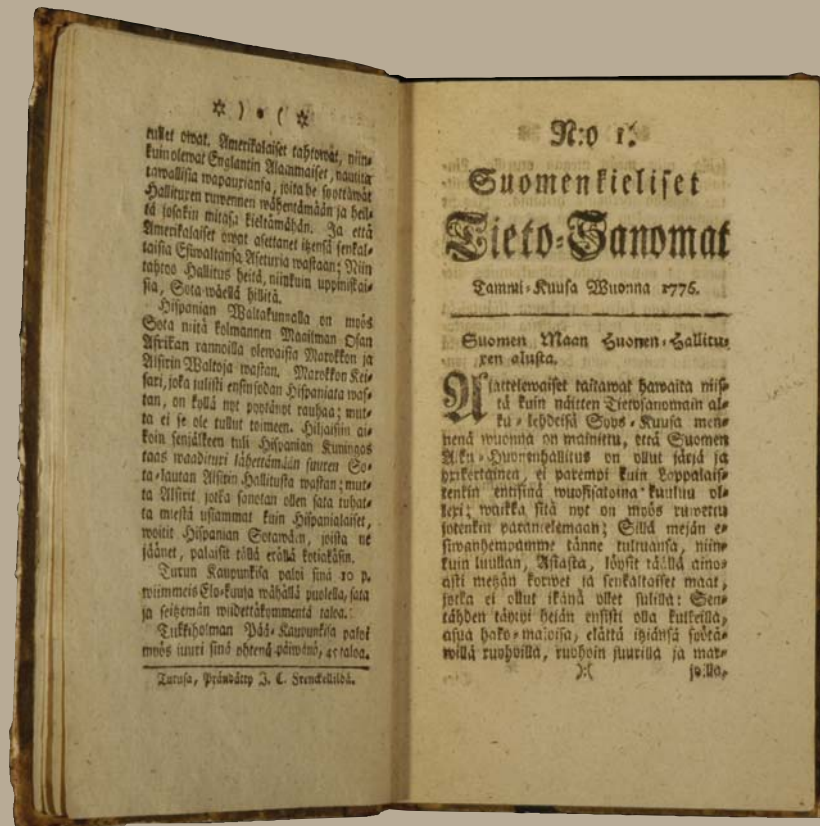
	2003	2004	2005
Luetteloitavat kirjat (nid.)	16 200	16 500	17 400
Kausijulkaisut (nim.) *)	8 900	9 100	9 500
AV-aineisto (nim.)	5 900	5 800	6 100
Kartat ja nuotit (nid.)	1 180	1 340	1 000
Luetteloimattomat painatteet (nid.)	51 700	74 600	60 500

*) Luku sisältää myös pienpainatelehdet

Benediktiinimunkki Constantinus Africanuksen 1100-luvulla pergamentille kirjoittama varhaisgoottilainen käsikirjoitus "Theoretica Pantegni" digitoitiin ja siitä tehtiin verkkoeditio. Africanus erottaa toisistaan selvästi teoreettisen ja käytännöllisen lääketieteen ja osoittaa lääketieteen tieteellisen aseman.

Vuonna 1776 ilmestynyt ensimmäinen suomalainen sanomalehti, Suomenkieliset Tieto-Sanomats, ja muut varhaiset sanomalehdet löytyvät Historiallisesta sanomalehtikirjastosta internet-osoitteesta <http://digi.lib.helsinki.fi>.

Mikrokuvaus- ja konservointilaitos juhli 31.10.2005 15-vuotissyntymäpäiväänsä sekä valmistuneita äänitiedotintitilojaan. Tilaisuuden juhlapuhuja oli Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen.

370

CUCURBITA
OBLONGA.
Lang Kürbſ.

kirjastoverkko

KANSALLISET KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Vuonna 2006 voimaan tulevan lain myötä kansalliskirjasto palvelee yliopistokirjastojen lisäksi ammattikorkeakoulukirjastojen, yleisten kirjastojen ja erikoiskirjastojen kirjastoverkkoa.

Kirjastoverkkopalveluita ovat kansalliset tietokannat, digitaalisen kirjaston sovellukset, elektronisen aineiston hankintapalvelut, standardit ja yhteistilastot.

Toinen kehittämiskohde on ollut digitaalisen kirjaston käyttöönotto. Digitaalinen kirjasto muodostuu kirjastojärjestelmästä, tiedonhakuportaalista ja dokumenttiaineistosta.

Kirjastoverkkopalvelut laajenevat

Kirjasto sai opetusministeriöltä projektirahotusta vuodelle 2005 kirjaston sisäisen toimialan laajenemisen valmisteluun. Tässä on keskitytty asiakaspalautejärjestelmän ja kirjastopalvelujen mittariston kehittämiseen, yhteisen palvelupolitiikan luomiseen sekä viestintään.

Kirjastoverkkopalveluja tuotetaan kirjastossa kolmessa päätoiminnossa. Yhteisen infrastruktuurin ja käytänteiden luominen on ollut erityisen kehittämiskohde vuoden aikana.

Asiakaspalautejärjestelmä ja siihen liittyvät teknologiset ratkaisut on määritelty ja lähtöarviointia suunniteltu. Arvioinnin tulokset ohjaavat valintoja kirjastoverkkopalvelujen kehittämisessä.

Kirjastoverkkopalvelujen viestintä tulee perustumaan painotetusti verkkoviestintään. Kirjastoverkkopalvelujen viestintäkäytännöt on kartoitettu jatkotyöskentelyn tueksi. Kirjaston www-uudistusprojekti on käynnistynyt ja sivustojen uutta rakennetta on suunniteltu vuoden aikana.

Kirjaston tavoitteena on kehittää asiakaslähtöisiä palveluita eri asiakassegmenteille.

Kirjasto on luonut perusmittariston kirjastoverkkopalvelujen tulosten osoittamiseksi. Samanaikaisesti on kehitetty keruun mekanismeja. Keskeiset tunnusluvut pyritään saamaan osaksi Kirjastotilastotietokantaa (KITT).

Digitaalisen kirjaston palvelujen kehittämiseen luotu ohjausjärjestelmä aloitti työnsä kevätkaudella. Ohjausjärjestelmään liittyvät työryhmät ovat saaneet työnsä käyntiin ja tiedonkulku kirjastosektoreiden välillä horisontaalisesti on lisääntynyt.

Digitaalinen kirjasto kasvaa

Kirjastojärjestelmä Voyager on Linnea-verkossa käytössä 26 organisaatiossa. Järjestelmä otettiin käyttöön Maanpuolustuskorkeakoulussa sekä Venäjän ja Itä-Euroopan instituutissa. Arkistolaitoksesta tulee vuonna 2006 erikoiskirjastojen yhteisen Erkki-tietokannan ensimmäinen käyttäjä.

Linnea2-konsortio päätti laajentaa yhteislainauksen kaikkiin kirjastoihin. Lisäksi konsortiolle laadittiin kaukopalveluselvytys, jonka pohjalta asetettiin työryhmä selvittämään ohjelmistovaihtoehtoja, laatimaan valintakriteerejä ja valmistelemaan EU-tarjouskilpailua.

Tietokantojen kokonaiskäyttö on vuonna 2005 edelleen lisääntynyt. Googlen ja muiden Internet-hakupalveluiden aiheuttama lisääntyvä tarjonta ei siis ole vähentänyt tietokantojen käyttöä.

Yhteistyö Helsingin yliopiston kanssa on ollut tiivistä. Yliopistolle tuotettiin keskitettyjen erityispalvelujen (kokoelmatietokanta Helka, julkaisutietokanta Julki ja väitöstietokanta E-thesis) edellyttämää systeeminhoitoa, neuvontaa ja selvityksiä. Lisäksi toteutettiin joukko kertaluonteisia kehityshankkeita.

Kansallisellakin tasolla merkittävä saavutus on ollut selvittää, miten yliopiston julkaisutietokanta Julki voidaan siirtää Voyager-tietokannaksi. Kirjasto on laatinut määrityksen siten, että mikä tahansa yliopisto voi sen turvin siirtää julkaisutietokantansa Voyageriin.

Linnea-tietokantojen tietuemäärät

	2003	2004	2005
LINDA	4 228 000	4 510 000	4 748 000
MANDA	1 953 000	1 953 000	1 983 000
ARTO	894 000	969 000	1 049 000
VIOLA	585 000	631 000	673 000

Digijulkaisupalvelut

Helsingin yliopiston elektronisia väitöskirjoja ja muita julkaisuja sisältävä E-thesis -palvelu ja väitöstietohanke ovat edistyneet hyvin. E-thesis -palvelimelta ladatun datan määrä on kasvanut vuodessa noin 40 %. Palvelun siirtoa Doriaan on valmisteltu.

Tieteellisten kausijulkaisujen artikkelitietokannan Elektran artikkelien tiedot siirrettiin Doriaan. Uuden käyttöliittymän ansiosta artikkelien käyttö on lisääntynyt noin kolmanneksella.

Nelli-portaali

Kansallisen tiedonhakuportaalin Nellin käyttöönotto on edennyt hyvin. Se on tällä hetkellä käytössä 15 yliopistossa.

Ensimmäinen alueportaali Pohjanportti on avattu tuotantokäyttöön. Pohjanportti on pohjoisten kirjastojen yhteinen tiedonhakuportaali. Siinä ovat mukana Oulun, Lapin ja Kainuun maakuntakirjastot, yliopistokirjastot sekä ammattikorkeakoulujen kirjastot. Myös ensimmäinen ammattikorkeakoulujen portaali Pirkanmaa on avattu toimintavuoden aikana.

Dokumenttiarkisto Dorian kokoelmat

1. Elektra (Kotimaisia tieteellisiä aikakauslehtiartikkeleita)
2. Kulttuurien tutkimuksen laitoksen arkisto
3. Raita (Digitoituja kotimaisia äänitteitä)
4. TATU (Tampereen ammattikorkeakoulun elektroniset opinnäytteet)
5. UKK-kokoelma (Urho Kaleva Kekkonen kirjallinen painettu tuotanto)

🌸 ”Kiitos! Kirjastoverkkomme tarvitsee hyvän solmukohdan ollakseen vahva joka suuntaan. Kansalliskirjasto on verkkomme vahvistaja.”

🌸 ”Useat palveluista ovat kirjastollemme oleellisen tärkeitä. Tiedonhaku toimii hyvin ja tekniset ongelmat ovat vähentyneet oleellisesti.”

🌸 ”Kaikkien kirjastojen ei tarvitse tehdä kaikkea alusta pitäen, kun Kansalliskirjasto hoitaa asioita koordinoitusti.”

🌸 ”Maksuttomia palveluja lisää! Eli yhteiskunnalta rahoitus tämänkaltaisiin ensiarvoisen tärkeisiin, koko yleistä kulttuuria palveleviin palveluihin.”

🌸 ”Laajojen kokonaisuuksien keskitetty hallinta auttaa meitä toimimaan. Kaikkeen ei tarvitse perhtyä itse.”

🌸 ”Kansalliskirjaston palvelut ovat myös yleisten kirjastojen selkäranka, kuten formaatit ja kansalliset tietokannat.”

FinELib - Kansallinen elektroninen kirjasto

Kansallisen elektronisen kirjaston FinELibin tavoitteena on kehittää korkeatasoisten verkkoaineistojen saatavuutta sekä tukea oppimista, opetusta ja tutkimusta. FinELib mahdollistaa tuhansien elektronisten lehtien ja kirjojen sekä satojen tietokantojen laajan käytön.

Konsortiossa oli vuoden vaihteessa 111 organisaatiota: yliopistot, ammattikorkeakoulut, yleiset kirjastot ja 38 tutkimuslaitosta. FinELib-aineistoja oli käytössä reilusti yli puolessa Suomen kunnista.

Yliopistokirjastojen verkkoaineistojen hankinnasta 80 % ja kausijulkaisujen hankinnasta 86 % hankitaan FinELibin kautta. Ammattikorkeakoulusektorilla vastaavat luvut ovat 37 % ja 78 %.

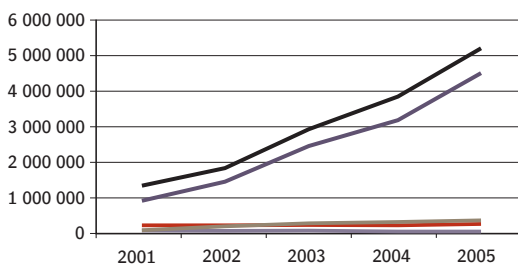
Aineistohankinnan painopistealueina ovat olleet kotimaiset aineistot, humanistiset ja yhteiskuntatieteelliset aineistot sekä yleisten kir-

jastojen ja ammattikorkeakoulujen priorisoimat aineistot. Nelli-portaalin käyttöönnoton hyvä eteneminen on tukenut verkkoaineiston käyttöä.

Yliopistojen käyttäjäkunta löytää varsin hyvin oman alansa aineistoja tarjonnasta. Käyttäjäkyselyyn vastanneista 66 prosenttia on erittäin tai hyvin tyytyväisiä aineistotarjontaan. Vastaava luku ammattikorkeakoulusektorilla on 44 prosenttia.

FinELib-aineistojen käyttö kasvoi edelleen. Tulostettujen artikkelien kokonaismäärä nousi vuonna 2005 34 prosenttia eli lähes kaksi kertaa enemmän kuin jaksolla 2003–2004. Aineistojen käyttö vaihtelee sektoreittain. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa artikkelilatausten määrä on kasvanut huomattavasti edellisestä vuodesta. Myös erikoiskirjastoissa artikkelilatauksissa on ollut hienoista kasvua. Yleisissä kirjastoissa aineistojen käytön trendi on jo usean vuoden ajan ollut laskussa.

Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001–2005

	2001	2002	2003	2004	2005	04–05
Yliopistot	940 829	1 560 359	2 542 522	3 342 898	4 583 480	37 %
AMK:t	149 693	162 116	192 263	204 301	263 677	29 %
Tutk.laitokset	36 214	140 462	202 940	296 416	322 204	9 %
Yleiset kirjastot	42 062	28 567	16 540	13 750	14 023	2 %
Yhteensä	1 168 798	1 891 504	2 954 265	3 857 365	5 183 384	34 % Muutos

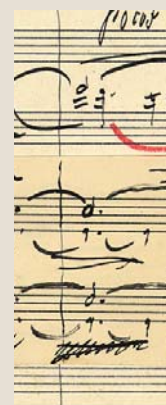
SIBELIUKSEN KOOTUT TEOKSET

– AINUTLAATUINEN KULTTUURIHANKE

Helsingin yliopiston kirjaston mittava kulttuurihanke on Jean Sibeliuksen koottujen teosten kriittisen laitoksen toimittaminen.

Kyseessä on Suomen musiikin historian suurin yksittäinen tieteellinen projekti. Sen tuloksena syntyvä koottujen teosten sarja tulee käsittämään arviolta 52 suurikokoista nidettä.

Työ käynnistyi vuonna 1996 ja vaatii arviolta vielä noin 20 vuotta.

Sibeliuksen koko tuotanto yhteenkoottuna

Koottujen teosten kriittisen laitoksen merkitys Sibeliuksen musiikin kannalta tulee olemaan ratkaisevan tärkeä. Kriittisyys merkitsee sitä, että musiikkitieteellisen tutkimuksen ja perinpohjaisen lähteiden vertailun avulla määritellään, missä muodossa Sibelius itse on halunnut sävellyksensä julkaista. Työn pohjana käytetään julkaistuja nuotteja sekä saatavilla olevaa käsikirjoitusaineistoa. Tärkeä tiedon lähde on myös Sibeliuksen kirjeenvaihto kustantajien kanssa.

Vaikka projektin tehtävä rajoittuukin vain tieteellisen laitoksen toimittamiseen, hankkeen tarkoituksena on tarjota perusta Sibeliuksen musiikin esittämiselle. Esittäjien tarvitsemat käytännölliset nuottilaitokset, kuten orkesteriteosten stemmat, julkaistaan

koottujen teosten pohjalta. Sarja tarjoaa huolellisesti tutkitun perustan musiikin esittämiselle samalla kun se kokoaa yhteen Sibeliuksen koko tuotannon, joka on aikanaan ilmestynyt hajallaan eri tahoilla ja osin myyty loppuun.

Julkaisuhanke on antanut virikkeitä sekä Sibeliuksen musiikin että editiokysymysten tutkimukselle maassamme. Editointityötä ja musiikkifilologiaa oli Suomessa opetettu tuskin lainkaan ennen Sibelius-hankkeen käynnistymistä. Projektin tutkijat ovat järjestäneet kursseja ja ylläpitäneet yhteyksiä vastaavansiin hankkeisiin maamme rajojen ulkopuolella, etenkin Carl Nielsenin koottujen teosten toimittamiseen Kööpenhaminassa.

Helsingin yliopiston kirjastolla on hallussaan suurin yhtenäinen kokoelma Sibeliuksen alkuperäisiä nuottikäsikirjoituk-

sia ja muuta Sibeliuksen musiikkiin liittyvää alkuperäisaineistoa. Tätä sävelaarteistoa ovat käyttäneet hyväkseen sekä tutkijat että Sibeliuksen musiikkia esittävät taiteilijat. Kokoelmasta on löydetty myös sävellyksiä, joita ei ole milloinkaan aikaisemmin julkaistu.

Lähteenä säveltäjän käsikirjoitukset

Jean Sibeliuksen suku lahjoitti vuonna 1982 Sibeliuksen laajan henkilökohtaisen arkiston, joka on Sibeliuksen musiikin tutkimuksen kannalta ainutlaatuisen tärkeä. Kirjasto oli jo vuonna 1970 hankkinut aikaisempien kokoelmiensa täydennykseksi useita Sibeliuksen käsikirjoituksia, jotka olivat jääneet musiikkikustantaja R. E. Westerlundin hal-

Handwritten musical score for orchestra, featuring staves for 2 Clarineti in B $\flat$, 2 Fagotti, 4 Corni in F, and 3 Trombe in B $\flat$. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like *p* and *piano sempre*. A red circle highlights a specific musical phrase in the Clarinet part.

Jean S.

tuun. Vuonna 1997 hankittiin opetusministeriön erityismäärärahalla, yhtä teosta lukuunottamatta, kaikki Edition Wilhelm Hansenin haltuun Kööpenhaminaan jääneet käsikirjoitukset.

Kirjaston omistuksessa olevista Sibeliuksen käsikirjoituksista julkaistiin vuonna 1991 yksityiskohtainen musiikkitieteellinen luettelo. Sen ilmestyminen voimisti ääniä, jotka julkisuudessa vaativat Sibeliuksen koko tuotannon käsittävän kriittisen tieteellisen laitoksen julkaisemista. Sellaisen puuttumista pidettiin kansallisena häpeänä. Oli ymmärrettävää, että kirjaston oli Sibeliuksen sävelperinnön vaalijana suhtauduttava vakavasti näihin vaatimuksiin.

Laajaa yhteistyötä

Valtionapua myöntäessään opetusministeriö edellytti, että toinen puoli rahoituksesta hankittaisiin esimerkiksi yksityisiltä rahastoilta. Rahoitus saatiin sovituksi viiden vuo-

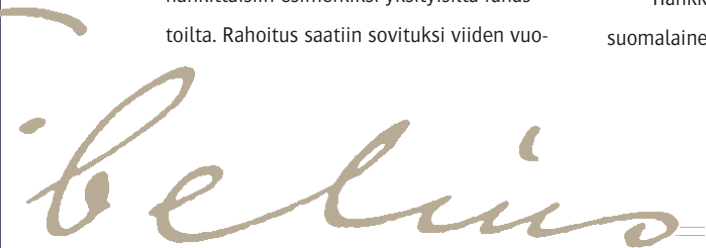
den jaksoiksi, joista kolmas on alkanut vuonna 2006. Opetusministeriön lisäksi hanketta rahoittavat Alfred Kordelinin säätiö, Suomen kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto sekä Konstsamfundet ja Svenska kulturfonden. Lisäksi Niilo Helanderin säätiö on myöntänyt viisivuotiskausittain kertavuotuksen. Ensimmäisellä viisivuotiskaudella myös Koneen säätiö osallistui hankkeen tukemiseen.

Kirjasto toteuttaa hanketta yhteistyössä Sibelius-Seura r.y.:n kanssa. Seuran ensisijaisena tehtävänä on huolehtia hankkeen rahoituksesta. Kolmantena yhteistyökumppanina toimii Wiesbadenissa Saksassa kustannusliike Breitkopf & Härtel, joka suostui ottamaan koko taloudellisen vastuun sarjan julkaisemisesta. Suomalaiselle osapuolelle jäi painovalmiin käsikirjoituksen tuottaminen. Sibeliuksen koottujen teosten kustantaja osallistuu hankkeeseen huomattavalla taloudellisella panoksella.

Hankkeen tueksi on kiinnitetty vahva suomalainen Sibeliuksen asiantuntemus.

Projekti on tällä tavoin haluttu kytkeä kiinteästi maamme muuhun musiikin tutkimukseen. Teossarjan päätoimittajana toimii musiikin tohtori Timo Virtanen ja hallinnollisena johtajana professori Esko Häkli. Päätoimittajalla on tukenaan toimitusneuvosto, jossa jäsenenä ovat hänen lisäksi pianisti Folke Gräsbeck, dosentti Kari Kilpeläinen, professori Veijo Murtomäki ja lehtori Risto Väisänen. Julkaisijoita edustavassa toimistuskunnassa ovat jäsenenä säveltäjä Kalevi Aho, professori Fabian Dahlström, rehtori Gustav Djupsjöbacka, professori Esko Häkli, professori Eero Tarasti ja professori Erik T. Tawaststjerna. Päätoimittajina ovat ennen Timo Virtasta toimineet professori Fabian Dahlström (1996–2000) ja professori Glenda Dawn Goss (2000–2004).

Sarjassa ilmestyi vuonna 2005 kaikkiaan viisi nidettä, professori Glenda Dawn Gossin toimittaman Kullervo-sinfonian neljä nidettä (JSW I/1.1-4) ja maisteri Jukka Tiilikaisen toimittama neljäs laulujen nide (JSW VIII/4).

411

Gieß. Brab. Milie.

m 1

kulturuuritos

KIRJASTO KULTTUURILAITOKSENA

Kansalliskirjasto on kulttuurilaitos, joka tuottaa kokoelmistaan näyttelyitä, konsertteja, luentoja ja kirjailijavierailuja yhteistyössä asiantuntijoiden ja muiden kulttuurilaitosten kanssa.

Kansalliskirjastolla on arvostettu ja perinteikäs tutkimustoiminta. Kirjasto julkaisee tutkimuksia, bibliografioita ja näyttelyjulkaisuja useilta eri aloilta.

Näyttelyt ja tapahtumat kasvattivat suosiotaan

Näyttely- ja kulttuuritoiminnassa vuosi 2005 merkitsi monipuolista tarjontaa, tärkeitten kansallisten ja kansainvälisten hankkeitten käynnistymistä ja verkostoitumisen laajenemista. Yhteistyö tutkijoiden ja eri kulttuurilaitosten kanssa oli vireää ja tuottoisaa. Näyttelyiden näkyvyys mediassa oli erinomainen ja kävijöiden palaute ylitti odotukset.

Kirjaston tiloissa oli esillä yhteensä 18 näyttelyä. Verkkonäyttelyitä oli esillä kaksi, joista uusi Kiehtova kirja julkistettiin Helsingin kirjamesuilla. Kiertonäyttelyitä oli kaksi: kotimaassa kiertänyt, kirkon 850-juhlavuoteen liittynyt Pyhä Henrik (Ex insula lux -näyttelyn osio) ja Suomen Saksan-instituuttin Berliiniin lähtenyt ABC - lukeminen esivallan palveluksessa. Suurelle yleisölle tarkoitettuja luento- ja seminaaritilaisuuksia järjestettiin seitsemän ja konsertteja kaksi. Lisäksi järjestettiin Tieteiden yö- ja Taiteiden yö-tapahtumat, jotka molemmat olivat yleisömenestyksiä.

Viestintä ja julkaisut

Viestintästrategiansa mukaisesti kirjasto käynnisti laajan ulkoisten verkkosivustojensa uudistushankkeen, joka valmistuu vuonna 2006. Uudistukseen sisältyy vuorovaikutteisen asiakasviestinnän ja ekstranet-palvelujen laajentaminen. Tiedotusvälineille laadittujen sivujen kuvapalveluun lisättiin tekijänoikeudesta vapaita kuvia.

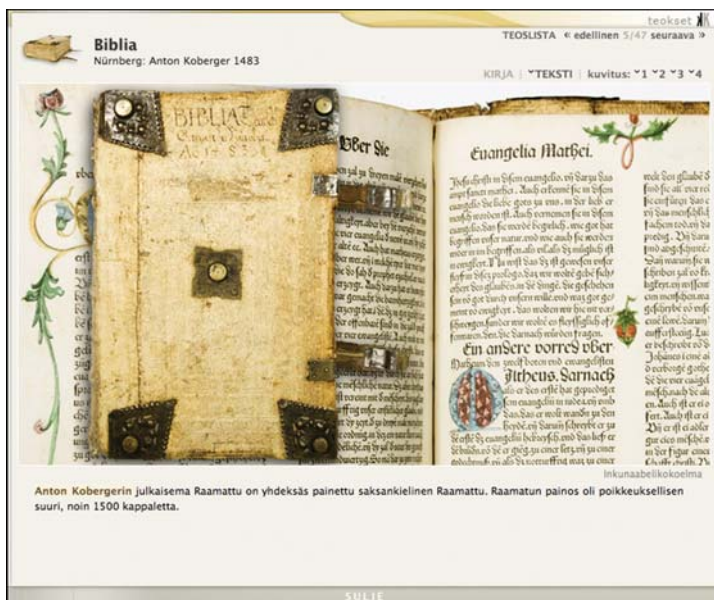
Mediatiedotteita lähetettiin 17 kappaletta eri tiedotusvälineille. Tiedotustilaisuuksia pidettiin kahdeksan. Kirjasto näkyi mediassa jälleen erittäin usein eli keskimäärin kerran vuoden jokaisena päivänä.

Kansalliskirjasto tiedottaa – verkkolehti ilmestyi neljä kertaa, Tietolinja 2 kertaa ja Kansalliskirjasto, kirjaston tiedotuslehti kuusi kertaa. Kansainväliseen levitykseen tehtiin Helsinki University Library Bulletin 2005. Kirjaston viikko -henkilöstötiedote ilmestyi viikoittain.

Helsingin yliopiston kirjaston julkaisuja -sarjassa ilmestyi kaksi tutkimusta: Harry Halén (toim.), The "Georgica" Collection of the Helsinki University Library ja Risto Vilkkö, Bibliotheca Wrightiana.

Vuoden suurimman näyttelyn Aarteet avasi tasavallan presidentti Tarja Halonen. Näyttelystä tuli yleisömenestys, ja sitä jatkettiin joulukuulle saakka. Palaute osoitti, että näyttely oli tavoittanut paitsi vanhan kirjan ystävät myös tavallisen kansan: kansalliskirjaston kulttuuriperinnön tunnettuus sai uutta ulottuvuutta.

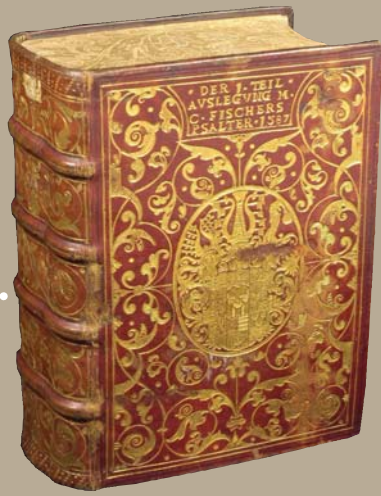
Kirjaston tiloissa oli esillä kaikkiaan 18 näyttelyä. Kirkon 850-vuotisjuhlavuoden merkeissä järjestettiin kirkkohallituksen kanssa yhteistyössä Rotunda-näyttely Kehdosta hautaan – kirkon kautta? Juhlavuositeeman merkeissä järjestettiin useita kahvilänäyttelyitä, kuten H. C. Andersenin 200 vuotta, Magnus von Wrightin 200 vuotta ja Pentti Haanpää 100 vuotta.

Anton Kobergerin julkaisema Raamattu on yhdeksäs painettu saksankielinen Raamattu. Raamatun painos oli poikkeuksellisen suuri, noin 1500 kappaletta.

Kansalliskirjaston verkkosivustolla osoitteessa www.kansalliskirjasto.fi julkaistiin verkkojulkaisu "Kiehtova kirja", joka kertoo monipuolisesti käsinpainetun kirjan taidehistoriasta.

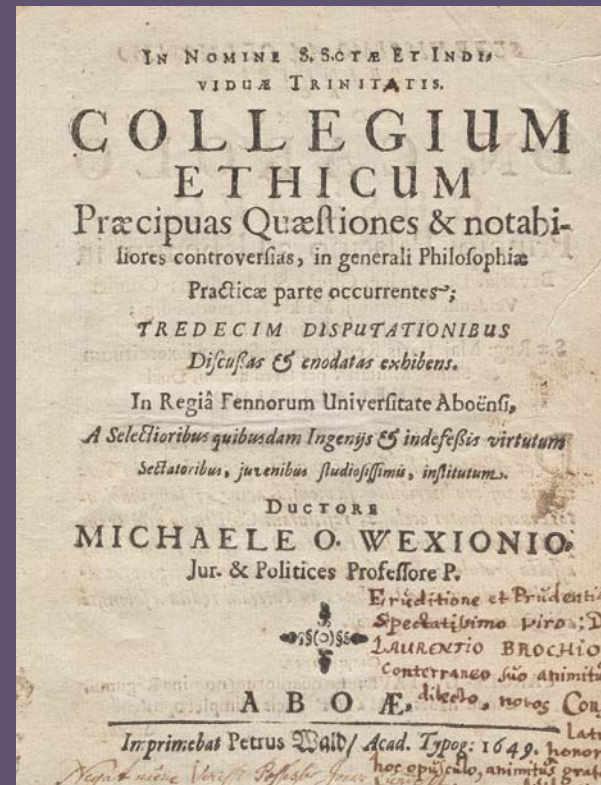

Pelasta kirja -lahjoitusohjelma voitti Vuoden kirjateko -palkinnon ja sijoittui TVi:n Vuoden valopilkku -kilvassa parhaimmisto.

Pelasta kirja -kampanja sai innostuneen vastaanoton, ja tiedotusvälineet ovat lähteneet mukaan tukemaan hyvää asiaa. Suomen Kuvalehti ryhtyi myös kampanjan tukijaksi ja pelasti arvokkaan Mercatorin kartaston. Kummikirjansa konservoinnista lehti julkaisi laajan kuvareportaasin.

Kansalliskirjaston ystävöiminta käynnistyi 30.11.2005 tapaamisella, jossa oli mukana yli sadan henkilön tukijajoukko. Kirjasto on näin halunnut nostaa entistä näkyvämmiin esiin vastuun kansallisen kulttuuriperinnön vaalimisesta ja säilyttämisestä. Ystävöimintaa varten on perustettu vapaamuotoinen ja kaikille avoin verkosto, joka tarjoaa osallistujille elämystä ja kulttuuria kirjaston historiallisessa miljöössä.

KULTTUURIPERINTÖRAHASTO JA VARAINHANKINTA

Kansalliskirjaston kulttuuriperintörahasto on perustettu tukemaan kirjastoa sen taistelussa julkaisuperinnön tuhoutumista vastaan. Rahastoon lahjoitetut varat käytetään lyhentämättöminä kohteisiin.

Pelasta kirja -lahjoitusohjelma hankkii rahoitusta konservointia ja digitointia pikaisesti tarvitseville kirjoille.

Kansalliskirjaston ystävät on kirjojen ystävien ja kirjaston toiminnasta ja tukemisesta kiinnostuneiden yhteistyöverkosto.

Pelasta kirja

Kulttuuriperintörahaston toiminta käynnistyi vuoden 2005 aikana. Uudet lahjoitustuotteet, merkkipäiväkeräys, nimikkorahastolahjoitus ja rahaston ensimmäinen suurelle yleisölle suunnattu varainkeräyskampanja, Pelasta kirja, julkistettiin. Rahaston hoitokunta aloitti työnsä ja tarjosi kirjastolle asiantunte-
musta ja tukea varainhankinnassa.

Pelasta kirja -kampanjan tavoitteena on ollut lisätä vanhan kirjallisuuden tunnettuutta ja tehdä kulttuuriperinnön tukeminen mahdolliseksi kaikille kansalaisille internetin välityksellä. Kampanjan varainhankinnan työkaluksi onkin kehitetty oma kaksikielinen verkkosivusto ja rahankeräystä varten on hankittu lupa Etelä-Suomen lääninhallitukselta.

Kuluneen vuoden aikana on lisäksi käynnistetty kolme merkkipäiväkeräystä ja perustettu nimikkorahasto. Lahjoittajia on ollut yhteensä yli 200, joista valtaosa yksityishenkilöitä. Ensimmäinen nimikkorahasto on syntynyt hoitamaan johtaja Eero Niinikosken merkkipäiväkeräyksellä koottuja varoja.

Pelasta kirja -ohjelma soveltuu yksityisen lahjoittamisen lisäksi myös yrityksille yhteiskuntavastuun kanavaksi. Kampanjan avasikin lahjoituksellaan Kermansavi Oy. Kampanjaa ovat tukeneet myös opetusministeriö, Majaojasäätiö, Suomen Kirjastosäätiö ja Koneen Säätiö.

Kampanjan vuositulo lähentelee tavoitettaan 100 000 euroa. Näillä varoilla saadaan kymmeniä huonokuntoisia arvotoksia konservoiduksi ja digitoiduksi kansalaisten verkkokäyttöön.

lurelius

August

altat babylon. Syon. vibrut sa

organisasiatio

ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ

Kansalliskirjaston toimialan laajennusta valmisteltiin kansallisella tasolla, Helsingin yliopistossa ja kirjaston sisällä.

Kansalliskirjastostrategia painottuu koko yhteiskunnan tiedon- saannin edistämiseen.

Henkilöstön osaamisen kehittä- misessä painottui ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen sekä osaa- misen jakaminen ja tiimimäisen työtavan edistäminen.

Strategian valmistelua yhteistyössä

Opetusministeriön vetämä Kansalliskirjasto- työryhmän 2002-seurantaryhmä sai työnsä päätökseen joulukuussa. Ryhmä sopi keskitetyistä kirjastoverkkopalveluista, tarvittavista säädös- muutoksista, kansalliskirjaston tulosohjaukses- ta ja rahoituksen kehittämislinoista. Helsingin yliopiston ja kansalliskirjaston yhteistyötä selkeytettiin Helsingin yliopiston ja kirjaston keskinäisessä tukiryhmässä, joka myös sai työnsä päätökseen joulukuussa.

Kirjasto laati yhdessä asiakkaidensa, rahoit- tajiensa ja sidosryhmiensä kanssa uuden Kan- salliskirjastostrategian vuoteen 2015. Strategian kehysten muodostaa koko yhteiskunnan tiedon- saannin edistäminen ja kirjastoverkon ydinrooli sen toteuttajana. Tehokas tiedonsaanti edellyttää integroitua tietohuollon johtamista. Kansalliskir- jasto kehittää palvelujaan yhteistyössä kirjasto- verkon ja tietoyhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa.

Kansalliskirjaston pitkän aikavälin tavoittei- na on turvata kansakunnan muisti ja kansalaisten oikeus tietoon kansallisaineiston saatavuudella ja säilyvyydellä, tuottaa yhteiskunnalle tehokas ja taloudellisesti kannattava kansallisen tiedon inf- rastruktuuri, tarjota tiedeyhteisölle ja kansalai- sille nopea ja helppo tiedonsaanti sekä saada kir- jastoverkolle, tiedeyhteisölle ja julkishallinnolle strategista ja taloudellista etua kansalliskirjaston kansainvälisestä yhteistyöstä.

Koko henkilöstö osallistui tiimityösken- telyn kehittämiseen. Tiimiytyminen saatettiin koko kirjastossa loppuun. Kirjastossa on runsaat 30 tiimiä ja verkostoa, jotka vastaavat palvelujen sujuvuudesta. Kirjasto jatkoi myös määrätietoista johtamisen ja lähiesimiestaitojen kehittämistä.

Organisaatio

Johdon tietojärjestelmää on rakennettu tukemaan johtamista sekä tulohajauksen uudistamista toimialan laajennusta silmällä pitäen. Vuonna 2005 otettiin käyttöön ryhmätyökaluja tulohajauksen suunnittelussa ja raportoinnissa. Toimintatapoja on yhtenäistetty myös talousjohtamisessa, budjetoinnissa sekä seurannassa.

Henkilöstö

Uusien työntekijöiden perehdyttämisen tueksi jatkettiin ABC-koulutusohjelman kehittämistä, niin että siihen on liitetty osuus kirjaston kansallisista palveluista.

Senioriohjelman mukaisia mentorointisopimuksia tehtiin yksi. Senioriohjelman mukaisia luentotilaisuuksia järjestettiin viisi ja niissä oli osallistujia n. 180. Muistiin painettua -kirjan avulla perehdyttiin kirjaston kokoelmiin opintopiiriin muodossa. Opintopiirissä oli aktiivisia jäseniä 16, jotka osallistuivat yhdeksään tilaisuuteen.

Kirjastossa toimii eri toimintoja edustava osaamisen kehittämistiimi, joka on suunnitellut kirjaston omaa koulutustarjontaa ja käynnistänyt osaamisen kartoitustyötä. Edelleen kirjasto on käyttänyt Helsingin yliopiston henkilöstöosaston koulutustarjontaa ja henkilökunta on osallistunut ulkopuolisten kouluttajien järjestämiin koulutuksiin.

Vuonna 2005 käynnistettiin kirjaston osaamiskartan laadinta. Kirjaston osaamiskartan

pohjana on yliopistokirjastojen osaamiskartta. Osaamiskartoituksen tavoitteena on koota Kansalliskirjastostrategian toteuttamiseksi tarvittavat osaamisalueet ja sen pohjalta toteuttaa systemaattista osaamisen kehittämistä ja toisaalta paikata osaamiskapeikkoja rekrytoinneissa.

Työ osaamiskartan laatimiseksi käynnistyi yhteisseminaarilla johtoryhmän ja osaamisen kehittämistiimin kanssa. Tiiminvetäjät perehdyttiin osaamiskartan laadintaan ja sen pohjalta tehtäviin osaamisen arviointeihin ja tiimin kehittämissuunnitelmien laadintaan. Vuonna 2005 tiimit ovat käynnistäneet omien osaamiskarttojensa laadinnan.

Kirjasto toteutti osana yliopistojen palkkausjärjestelmän uudistusta henkilöstön tehtävien vaativuuden ja henkilökohtaisen suoriutumisen arvioinnit. Tätä varten organisoitiin kirjastoon 27 lähiesimiehen verkosto koulutuksineen.

Kirjastossa oli vuoden lopussa 213 vakinaista virkaa ja tehtävää. Henkilötyövuosia kirjastossa tehtiin hieman edellisvuotta vähemmän eli 231.

Kirjaston työhyvinvointitoiminta on jatkunut, painopiste on ollut liikuntamuotojen edistämässä ja työsuojeluun liittyvien kartoitusten käynnistämässä. Tyhy-toimintana kirjasto tuki liikuntaharrastuksiin osallistumista, ja syksyllä otettiin liikuntasetelit käyttöön. Työturvallisuuslain edellyttämä riskien arviointi käynnistettiin. Ergonomiakartoituksen pohjalta kehitettiin työskentelyolosuhteita.

TALOUS

Kansalliskirjastolle myönnettiin perusvoimavaroja vuodelle 2005 yhteensä vajaat 16 milj. euroa. Tilakustannusten osuus toimintamäärärahoista oli 4 201 186 euroa. Kokonaissummaan sisältyy kansalliselle elektroniselle kirjastolle yliopistoja varten myönnetty 3 000 000 euroa sekä valtakunnallisten ohjelmien rahoituksena myönnetty 190 000 euroa kansalliseen digitointiohjelmaan sekä 142 000 euroa FinELibin humanististen ja yhteiskuntatieteellisten e-aineistojen hankintaan.

Valtakunnallinen rahoitusosuus oli 11,9 milj. euroa, hankerahoitus 332 000 euroa ja Helsingin yliopiston osuus 3 262 400 euroa. Lisämäärärahana yliopisto myönsi kirjallisuuden täydennys-hankintoihin 178 500 euroa. Lisäksi vuodelta 2004 siirtyi vuoden 2005 toimintamäärärahoihin yhteensä 3 368 166 euroa. Seuraavalle vuodelle siirtyviin määrärahoihin sisältyy huomattava osuus elektronisten aineistojen lisenssimaksuja, joiden maksaminen tapahtuu alkuvuodesta.

Maksullisen palvelutoiminnan tulot olivat yhteensä 1 927 400 euroa, johon sisältyy opetusministeriön keskitetysti rahoittama osuus yleisten kirjastojen kansallisten peruspalvelujen käytöstä. Edelliseen vuoteen verrattuna maksullisen palvelutoiminnan tuotot kasvoivat 29 %, mikä johtuu ennen kaikkea Nelli-portaalin käyttöönotosta yleisten kirjastojen sektorilla.

Kansalliskirjastolla oli käytettävissään erilisrahoitusta ja erillistä hankerahoitusta yhteensä vajaat 2 milj. euroa. Tähän sisältyy opetusminis-

teriön keskitetysti rahoittama osuus ammattikorkeakoulukirjastojen kansallisten palvelujen käytöstä ja osasta elektronisen kirjallisuuden hankintaa.

Kansalliskirjastolla oli vuonna 2005 näin ollen toimintaansa käytettäviä varoja yhteensä 23,2 milj. euroa, mikä on noin 3 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

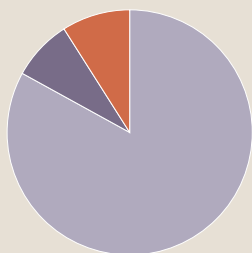
Kansalliskirjaston kokonaismenot olivat vuonna 2005 yhteensä 19 596 557 euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 7 %. Budjettimenojen osuus oli 16 452 625 euroa, johon sisältyvät tilakustannukset. Maksullisen palvelutoiminnan menot kasvoivat 43 % ja olivat kaikkiaan 1 725 392 euroa.

Kansallisen elektronisen kirjaston ja Nelli-portaalin osuus budjettimenoista oli yhteensä 2 882 851 euroa, josta elektronisten aineistojen lisenssien osuus oli 2 421 494 euroa. Kansallisen elektronisen kirjaston osuus maksullisen palvelutoiminnan menoista oli 1 036 694 euroa, Nelli-portaalin 419 040 euroa, Tietokantojen 285 860 euroa ja mikrokuvaus- ja konservointipalveluiden 529 297 euroa.

Muut rahoituslähteet sisältävät opetusministeriön keskitetysti rahoittaman osuuden ammatikorkeakoulukirjastojen elektronisten aineistojen lisenssimaksuista. Toteutunut summa oli 377 375 euroa.

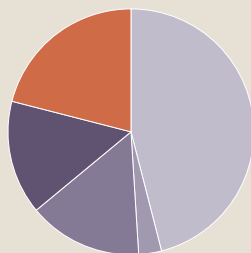
Henkilöstökulut nousivat 8 % ja elektronisten aineistojen lisenssikulut nousivat 28 % palautuen vuoden 2003 tasolle.

Kansalliskirjaston voimavarat

- Perusvoimavarat
- Maksullinen toiminta
- Erillismäärärahat

Kansalliskirjaston menot

- Henkilöstö
- Kirjastoaineisto
- Elektroninen aineisto
- Muu
- Tilat

Voimavarat ja tulot	2003	2004	2005
	euroa	euroa	euroa
Perusvoimavarat yhteensä	18 479 481	18 503 239	19 298 362
Toimintamääräraha, myönnetty	14 184 472	15 282 600	15 494 400
Toimintamääräraha, erillismyönnöt	164 121	49 639	435 795
Toimintamääräraha, ed. vuodelta siirtynyt	4 130 888	3 171 000	3 368 166
Maksullisen palvelutoiminnan tulot	1 183 182	1 496 902	1 927 401
Erillismäärärahat	2 395 440	2 541 768	1 977 718
Voimavarat yhteensä	22 058 103	22 541 908	23 203 481

Menot	2003	2004	2005
	euroa	euroa	euroa
Budjettimenot yhteensä	11 589 996	11 149 902	12 251 439
Henkilöstö	6 367 620	6 935 289	7 319 094
Kirjastoaineisto	792 284	669 106	668 257
Elektronisen aineiston lisenssit	2 467 180	1 958 275	2 433 323
Muu	1 962 912	1 587 232	1 830 764
Muut rahoitusmenot	2 150 620	2 944 472	3 143 932
Maksullinen palvelutoiminta	809 922	1 205 783	1 725 392
Henkilöstö	371 184	673 904	750 649
Muu	438 738	531 880	974 743
Muut rahoituslähteet	1 340 698	1 738 689	1 418 540
Henkilöstö	725 921	551 292	706 615
Muu	614 777	1 187 397	711 925
Menot ilman tilakustannuksia	13 740 616	14 094 374	15 395 371
Tilakustannukset	4 092 600	4 277 400	4 201 186
Menot yhteensä	17 833 216	18 371 774	19 596 557

KIRJASTON HALLINTOELIMET

Kirjaston johtokunta

Professori Hannu Niemi, puheenjohtaja
FM Anton Eskola
Ylikirjastonhoitaja Mirja Iivonen
Johtaja Sakari Karjalainen
Professori Markku Löytönen
Osastonjohtaja Outi Melén
Kirjastosihteeri Tarja Mäkinen
Professori Aili Nenola
Opetusneuvos Hannu Sirén
Ylikirjastonhoitaja Hellevi Yrjölä

FinELib ohjausryhmä

Rehtori Matti Uusitupa, puheenjohtaja
Kirjastonjohtaja Maija Berndtson
Tietopalvelujohtaja Sirkku Blinnikka
Professori Bo-Christer Björk
Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm
Koulutuspoliittinen sihteeri Juhani Nokela
Opetusneuvos Hannele Hermunen
Korkeakouluneuvos Seppo Kiiskinen
Ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki
Rehtori Timo Luopajarvi
Informaatikko Maija Miettinen
Vararehtori Hannele Niemi
Teollisuusneuvos Paula Nyberg
Ylikirjastonhoitaja Hellevi Yrjölä
Kulttuuriasianneuvos Anneli Äyräs

Kansallisen luetteloinnin ohjausryhmä

Tuotantopäällikkö Tuula Haapamäki,
puheenjohtaja
Kirjastonhoitaja Mirja Anttila
(sihteeri 1.10.2005 lähtien)
Kirjastonhoitaja Lassi Lager
(sihteeri 30.9.2005 asti)
Pääsuunnittelija Arne Hedman
Tietopalvelusihteeri Birgitta Kurvinen
Informaatikko Yrjö Lindegren
Kirjastonhoitaja Eeva Murtomaa
Kirjastonhoitaja Eila Vainikka

Slaavilaisen kirjaston neuvottelukunta

Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm, puheenjohtaja
Kirjastonhoitaja Maire Aho
Professori Natalia Baschmakoff
Professori Tapani Harviainen
Johtaja Markku Kivinen
Professori Ulla-Maija Kulonen
Johtaja Seppo Lallukka
Professori Arto Mustajoki
Kokoelmapäällikkö Sinimarja Ojonen
Professori Riitta Pyykkö
Professori Arja Rosenholm
Professori Timo Vihavainen
Professori Seppo Zetterberg

Digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän verkkopalveluryhmä

Professori Markku Löytönen, puheenjohtaja
Kehityspäällikkö Tiina Kupila-Rantala
Kirjastotoimenjohtaja Eija Karjalainen
Arkistoneuvos Elisa Orrman
Ylikirjastonhoitaja Ari Muhonen
Tietopalvelupäällikkö Sirkku Blinnikka
Tietotekniikkapäällikkö Teo Kirkinen
Kehittämispäällikkö Kari Liukkunen
Kehittämisjohtaja Juha Hakala
Palvelupäällikkö Kristiina Hormia-Poutanen
Pääsuunnittelija Annu Jauhiainen
Pääsuunnittelija Ari Rouvari
Sovellussuunnittelija Esa-Pekka Keskitalo

Amerikka-kirjaston neuvottelukunta

Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm, puheenjohtaja
Lehtori Erkki Berndtson
Lehdistö- ja kulttuuriasianneuvos
Victoria Middleton (31.7.2005 asti)
1. lähetystösihteeri Helene Kessler
(31.7.2005 asti)
Lehdistö- ja kulttuuriasianneuvos
William Davnie (1.8.2005 lähtien)
Kulttuuriattasea Chad Peterson
(1.8.2005 lähtien)
Kirjastonjohtaja Liisa Kujanpää

LIITTEET

Lahjoitukset

Kirjalahjoitukset:

- AEL, Sven Rinman, Försök till järnets historia med tillämpning för slögder och handtwerk I-II, Stockholm 1782.

Karttalahjoitukset:

- Tokyo Geographical Society, Japanin saaria Edo-ajalla kuvaavan kartaston näköiskopio, yhdeksän karttarullaa japanilaisessa puulaatikossa.

Käsikirjoitukset:

- Suomen Slavistipiiri – Finlands Slavistkrets r.y., yhdistyksen arkisto.

Deponoinnit

Sampo konserni on ostanut ja deponoinut kirjastoon neliosaisen Nicolaus de Lyran Raamatun kommentaariateoksen: Biblia cum postillis Nicolai de Lyra ... Nürnberg: Anton Koberger 1485-1497.

Kulttuuritoiminta

Näyttelyt

Kansalliskirjaston Galleria

- 26.1.2005 saakka Suomalaiset filosofit maailmalla – maailman filosofit Suomessa.
- 9.3.–3.12. Rinascimento Virtuale. Kaikki Euroopan maat kattavan palimpsestiprojektin loppunäyttely.
- 9.3.–3.12. Tieteen tulo Suomeen keskiajalla. – Aarteita kirkkojen arkistoista.

Kupolisali

- 9.3.–3.12. Aarteet. Vanhimmat, kauneimmat, ainutlaatuisimmat kansalliskirjaston kokoelmista.

Rotunda-näyttelyt

- 8.12.2004–19.2.2005 Exlibris – juliste pienoiskoossa. Helmiiriitta Honkasen exlibriksiä ja exlibrismaalauksia.
- 28.2.–21.5. Sukulaiset parrasvaloissa. Suomen ja Viron teatteri unkarilaisilla näyttämöillä. Yhteistyönäyttely Unkarin kansalliskirjaston kanssa.
- 31.5.–13.9. Kehdosta hautaan – kirkon kauta. Kirkko Suomessa 850 vuotta. Yhteistyössä Kirkkohallituksen kanssa.
- 20.9.–4.11. Eteläsuomalainen Osakunta 100 vuotta. Yhteistyössä Eteläsuomalaisen Osakunnan kanssa.
- 11.11.2005 – 25.2.2006. Pekka Puupää 80 vuotta. Yhteistyössä Tammen ja Suomen sarjakuvaseuran kanssa.

Kahvilanäyttelyt

- 1.12.2004–8.1.2005 Joulun tunnelmaa! Joululehtiä kansalliskirjaston kokoelmista.
- 11.1.–15.2.2005 Suhteellista vai ei? Suomalaisia nykyfilosofoja.
- 2.2.–17.3. Hans Christian Andersen 200 vuotta.
- 19.3.–13.4. Kirjavalit 2004. Vuoden kaunein kirja ja kirjavalit. Yhteistyössä Suomen kirjataiteen komitean kanssa.
- 15.4.–30.5. Vuoden 2005 Puupäähattu-palkittu: sarjakuvataiteilija Jii Roikonen. Yhteistyössä Suomen sarjakuvaseuran kanssa.
- 2.6.–29.8. Magnus von Wright 200 vuotta.
- 1.9.–1.10. Virolaiset kirjavalit 2004: 25 kauneinta kirjaa ja 5 kauneinta lastenkirjaa. Yhteistyössä Viron Kansalliskirjaston kanssa.
- 5.10.–28.11. Sivullinen ja kapinallinen. Kirjailija Pentti Haanpää 100 vuotta. Näyttelyn asiantuntija: tutkija Vesa Karonen.
- 1.12.2005–14.1.2006. Ja niin joulu joutui. Joululauluja kansalliskirjaston kokoelmista

Slaavilaisessa kirjastossa

- Suomen slavistiikan vuosikymmenet. 31.5.2005 saakka. Yhteistyössä 40 vuotta täyttäneen Suomen Slavistipiirin kanssa.

Kiertonäyttelyt

- Ex insula lux -näyttelyn Pyhän Henrikin planssit kiersivät kirkon 850-juhlavuotena Tampereen kaupunginkirjastossa, Messukylän kirjastossa, Nousiaisten kunnankirjastossa ja Tornion museossa.
- ABC – lukeminen esivallan palveluksessa lähti syksyllä kiertämään Suomen Saksan-instituuttiin Berliiniin ja sieltä vuodeksi eri puolille Saksaan.

Verkkonäyttelyt

- Nuolenpäistä aakkosiin
- Ammi ja Toivo – multimediateos Alma ja Toivo Kuulan elämästä
- Kiehtova kirja. Kirjahistoriallinen verkkoteos.

Luentosarjat, seminaarit

- 1.3. Professori Pirkko Koski: Unkarilainen teatteri Suomessa. Tutkija Ildikó Sirató: Suomalainen teatteri Unkarissa
- Aarteet-yleisöluentosarja. Kansalliskirjaston kokoelmien aarteita
  - 2.3. Prof. Jaakko Frösén: Palimpsestit – aarteita piilossa. Tutkija Anja-Inkeri Lehtinen: Keskiaikaiset käsikirjoitukset – harvinaisuuksia kirjaston käsikirjoituskokoelmista.
  - 9.3. FiLLis. Harry Halén: Mannerheimin fragmenttikokoelma. Dosentti Tapio Markkanen: Matemaattiset tieteet kirjaston kokoelmissa.
  - 16.3. Pääjohtaja, dos. Jussi Nuorteva: Fennica – Suomen kansalliskirjallisuus. Prof. Matti Haltia: Kansalliskirjaston lääketieteelliset kokoelmat.
  - 29.3. Prof. Seppo Zetterberg: Slavica, Russica, Estonica ja Lettonica. Akatemiatutkija Timo Kaitaro: Miscellanea-Korff.
  - 6.4. Prof. Elina Suomela-Härmä: Ranskalaisia ja italialaisia kirjoja 1600- ja 1700-luvuilta. Dos. Allan Tiitta: Matkakirjat ja A. E. Nordenskiöldin kokoelman matkakertomukset.
  - 8.4. Kuin A. E. Nordenskiöld ikään. Kartografian historian iltapäivä. Järj. yhteistyössä Chartarum amici -yhdistyksen kanssa

- 16.11. Ola Fogelberg –seminaari: esiintyjinä taiteilija Toto Fogelberg, taiteilija Helmiiriitta Honkanen, fil.maist. Rainer Sandell. Yhteistyössä Suomen sarjakuvaseuran kanssa.

Konsertit

- 12.12.2004 Joulukonsertti. Länsi-Helsingin kamariorkesteri, joht. Olli Vartiainen. Yhteistyössä Länsi-Helsingin musiikkiopiston kanssa.
- 15.12.2005 Ja niin joulu joutui – 150-vuotias Sylvian joululaulu ja muita suomalaisia joululauluja. Laulujen taustoista kertoo prof. Reijo Pajamo. Kallion Kantaattikuoro, joht. Samppa Laakso. Yhteislaulua.
- 18.12.2005 Joulukonsertti: Länsi-Helsingin kamariorkesteri, joht. Olli Vartiainen. Yhteistyössä Länsi-Helsingin kamariorkesterin kanssa.

Tieteiden yö 13.1.

- ”Suhteellista” filosofiassa – Totuuden ja oikeudenmukaisuuden suhteellisuus. Filosofin ja filosofian vastuu. Paneelikeskustelu: keskustelijoina prof. Heta Gylling, prof. Ilkka Niiniluoto ja prof. Juha Sihvola.
- Yleisökeskustelua aiheesta: Ihmisen oma vastuu filosofiastaan.
- Filosofidialogiesitys: Platonin dialogi, esittäjinä Tuomo Holopainen ja Iiro Kajas.
- Risto Vilkkö: Esitelmä Georg Henrik von Wright -kokoelmasta ja -luettelosta.
- Galleriassa Ajatuksen kulku -näyttelyn esittelykierroksia.
- Kahvilassa näyttely ”Suhteellista vai ei? Suomalaisia nykyfilosofoja”.

Taiteiden yö 25.8.

- Kupolialisissa Aarteet-näyttelyn esittelykierroksia puolen tunnin välein.
- Galleriassa 3 näyttelyä.
- Kahvilassa Magnus von Wright -näyttely. Julkaisumyyntiä.

- Kirjaston sisäpihalla yhteislauluilta ”Ol kaunis kesäilta”. Säestäjänä Ajopuut-yhtye. Solistina Elina Leskelä, harmonikka. Lisäksi Kallion Kantaattikuoro, joht. Samppa Laakso.

Näyttely- ja kulttuuritoiminnan yhteistyökumppanit

Agricola-juhluvuoden toimikunta, Ateneum, Bibliofiilien Seura, British Library, Eteläsuomalainen Osakunta, Helsingin yliopiston Alumnit ry, Helsingin yliopiston teatteritieteen laitos, Helsingin yliopiston taidehistorian laitos, Helsingin yliopiston tiedotus, Kallion Kantaattikuoro, Kansallisarkisto, Kansalliset kulttuurilaitokset -toimikunta, Kansallismuseo, Kansallisooppera, Kansallisteatteri, Kiila ry, Kirkkohallitus, Kirkkohistoriallinen seura, Kokkolan museo, Kuopion museo, Länsi-Helsingin musiikkiopisto, Museovirasto, Nousiaisten kaupunginkirjasto, Oulun museo, Suomalaisen kirjallisuuden seura, Suomen Kirjainstituutti, Suomen kirjataiteen komitea, Suomen Pankin rahamuseo, Suomen sarjakuvaseura, Suomen Saksan-instituutti (Berliini), Suomen sota 200 v. -toimikunta, Svenska litteratursällskapet, Tampereen kaupungin kirjasto, Tammi Kustannus Oy, Tampereen museo Vapriikki, Teatterimuseo, Tornion museo, Unkarin kansalliskirjasto, Venäjän kansalliskirjasto, Viron kansalliskirjasto, Venäjän valtionkirjasto, fil.maist. Susanna Aaltonen, Matti Alhola, prof. Markus Brummer-Korvenkontio, Anton Eskola, prof. Jaakko Frösén, tutkija Mika Hakkarainen, fil.lis. Harry Halén, toimittaja-ohjaaja Tiina Harpf, dos. Tuomas Heikkilä, teol.tri Kaisamari Hintikka, taiteilija Helmiiriitta Honkanen, dr. Carola Häntsch, akatemiatutkija Timo Kaitaro, tutkija Vesa Karonen, dos. Kari Kilpeläinen, tutkija Rainer Knapas, tutkija Suvipäivi Koski, prof. Pirkko Koskinen, dos. Tuija Laine, tutkija Anja-Inkeri Lehtinen, dos. Tapio Markkanen, kustannustoimittaja Reija Nieminen, rehtori Ilkka Niiniluoto, pääjohtaja Jussi Nuorteva, dos. Vesa Oittinen, filosofi Eero

Ojanen, prof. Reijo Pajamo, Silja Remes, toimittaja Jukka Rislakki, tutkija Erja Salmenkivi, fil.maist. Rainer Sandell, dos. Raimo Savolainen, tutkija Ildiko Sirato, fil.lis. Hindrik Strandberg, prof. Elina Suomela-Härmä, prof. Ilkka Taitto, tutkija Tuija Wicklund, fil.tri Timo Virtanen, prof. Seppo Zetterberg, fil.tri Kaj Öhrnberg.

Julkaisut

Lehdet

- Kansalliskirjasto. Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehti. 2005: 1–6
- Helsinki University Library Bulletin 2005
- Kansalliskirjasto tiedottaa. Sähköinen julkaisu. 1–4. www.lib.helsinki.fi/ajankohtaista/kk-tiedottaa/
- Tietolinja. Sähköinen julkaisu. 1–2. www.lib.helsinki.fi/tietolinja/

Muut julkaisut

- Vuosikertomus 2004
- The Georgiga Collection of the Helsinki University. Described by Tor-Erik Eriksson.
- Bibliotheca Wrightiana by Risto Vilkkö.
- Aarteet. Näyttelyluettelo. Kansalliskirjaston Gallerian julkaisu nro 7. Toimittaja Inkeri Pitkäranta.
- Kiehtova kirja, käsinpainetun kirjan historiaa, sähköinen julkaisu (Sirikka Havu sisältövastuu, toteutus Sanna Järvinen). Osa kokoelmahanketta, jossa aikaisemmin ilmestynyt Muistiin painettua -julkaisu sekä Aarteet -näyttely

Esitteet

- Kulttuurikalenteri. Kevät ja syyskuu 2005 Kansalliskirjastossa
- Urho Kekkosen julkaistujen teosten arkisto
- Musiikkikirjasto ja kansallinen äänitearkisto
- Vuosisadan äänet

- Viola – kansallisdiskografia
- Leverans av friexemplar
- Nelli – tiedonhakuportaalisite

Tuotteet

- Kupolisali-korumallisto – Kansalliskirjastolle yksinoikeudella suunniteltu korumallisto, joka toistaa kirjastorakennuksen arkkitehtonista ideaa miniatyyrikoossa. Design: Kirsti Doukas, Kalevala Jewellery (riipus, korvakorut, solmiopidin, kalvosinnapit)
- T-paita: naisten musta, miesten harmaa, lasten punainen
- 2 postikorttia; Kansalliskirjaston Kupolisali C.L. Engel 1840 (taitettu) ja Kansalliskirjaston Kupolisali C.L. Engel 1840 (yksipuolinen). Valokuvaus ja kuvankäsittely Sanna Järvinen.
- 3 kirjanmerkkiä, Viola-tietokannan ja Vuosisadan äännet sisältyvästä Raita-tietokannasta.

Vierailuja kirjastossa

- Singaporen kansalliskirjaston johtokunta pj. Dr. N. Varaprasadin johdolla 28.2.
- Unkarin kansalliskirjaston johtaja Dr. Monok ja Mrs. Barbara Kiss 28.2.
- Suomalaisen Kirjakaupan johtoryhmä 14.3.
- Venäjän arkistolaitoksen johtaja 22.3.
- Tarton Yliopiston Kirjaston ryhmä 18.5.
- Australian kansalliskirjaston johtaja Jan Fullerton sekä johtoryhmän edustajat 9.8.
- OCLC:n (Online Computer Library Center, Inc.) johtaja herra Jay Jordan puolisoineen 10.8.
- IFLA:n satelliittikokouksen iltavastaanoton yhteydessä useita konferenssin osallistujista koostuvaa ryhmää ympäri maailmaa 10.8.
- Uuden Seelannin kansalliskirjaston johtaja Penny Carnaby seurueineen 22.8.
- Zagrebin yliopiston kirjaston/Kroatian kansalliskirjaston edustajia 29.-30.8.
- Intian suurlähettiläs herra Singh ja Intian ulkoasiainministeriön edustajia 21.9.
- Ranskan Yliopistojen varastokirjaston johtaja ja Ranskan kirjastoalan edustajia 5.10.
- British Libraryn entinen pääjohtaja Dr. Ann Matheson 11.11.
- Romanian suurlähetystön lähetystöneuvos

herra Alexandru Popescu sekä Romanian Maramure District Library'n johtaja herra Teodor Ardelean 14.11.

- Ranskan suurlähettiläs Gerard Cros 12.12.
- Mikrokuvaus- ja konservointilaitoksella entinen Englannin ja Walesin arkistolaitoksen johtaja Sarah Tyacke sekä David Leach 13.12.

Osallistuminen kansainvälisten järjestöjen ja yhteistyöelinten toimintaan

- Bibliotheca Baltica, Itämeren maiden kirjastojen yhteistyöelin
- Blackwell
- CENL, Euroopan kansalliskirjastojen yhteistyöelin
- CERL, Consortium of European Research Libraries
- CDNL Maailman kansalliskirjastojohtajien yhteistyöelin
- Cobra +, Euroopan kansalliskirjastojen projektiyhteistyön koordinointielin
- Dublin Core Advisor Committee, Dublin Core -standardin kehittäjäryhmä
- Dublin Core Board of Trustees, Dublin Core -formaatin johtoryhmä
- eIFL (electronic information for libraries)
- ELAG, European Library Automation Group
- Elsevier Library Advisory Board
- Endeavor Users Group
- European Endeavor Users Group, hallituksen jäsen
- European Endeavor Users Group, osallistuminen työryhmiin
- European ICOLC ohjelmatoimikunta
- EROMM, European Register of Microform Masters
- IAML kansainvälinen musiikkikirjastojen liitto
- IASA äänitearkistojen kansainvälinen järjestö
- IFLA, kirjastojen maailmanjärjestö, osall. useaan jaostoon ja työryhmiin
- ISO, kansainvälinen standardointijärjestö
- ISBN-standardin uudistamistyöryhmä
- ISSN Governing Board, johtoryhmä
- ISSN, Meeting of Directors of ISSN Centres
- Journal of Archival Organization Editorial Board

- Kirjojen kansainvälinen standardinumerointi (ISBN) -järjestelmä
- Kausijulkaisujen kansainvälinen standardinumerointi (ISSN) -verkosto
- LIBER, Euroopan tieteellisten kirjastojen liitto
- National Libraries Endeavor Advisory Board, jäsen
- Nature Library Advisory Board
- NISO, Us National Information Standards Organisation
- NORDINFO, pohjoismaisen ministerineuvoston alainen tieteellisen informoinnin koordinoiva elin, hallituksen jäsen
- NORON, pohjoismaisten valtion- ja kansalliskirjastojen johtajat
- SMUG (SFX/MetaLib Users Group, <http://smugnet.org/>)
- SMUG Consortia Group
- Suomen yliopistokirjastojen neuvosto

Osallistuminen kansallisten organisaatioiden ja yhteistyöelinten toimintaan

- Digitaalisen kirjaston ohjausjärjestelmän ryhmät
- elektroniseen ympäristöön mukautettu eKAM (e-kirjasto, arkistot, museot)
- FinELib-ohjaus- ja konsortior ryhmä
- FinnOA-ryhmä
- FinnOnto-projekti (suomalaisen semanttisen webin ontologiat)
- HAKA-projekti (hakemistot käyttäjähallinnossa)
- Helsingin yliopisto, atk-neuvottelukunta
- Helsingin yliopisto, elektronisen aineiston säilyttämisen organisointityöryhmä
- Helsingin yliopisto, julkaisuneuvottelukunta
- Helsingin yliopisto, keskusvaalilautakunta
- Helsingin yliopisto, kirjasto- ja tietopalvelutoimikunta
- Helsingin yliopisto, kirjastolaitoksen työryhmiä
- Helsingin yliopiston kollegio
- Helsingin yliopiston kirjasto – Varastokirjasto -hankkeen ohjausryhmä
- Helsingin yliopisto, tietohallintostrategia-ryhmä

- Kansalliskirjaston strategiaryhmä
- KATVE-ryhmä, kansalliskirjaston tietopalvelu- alan verkkostandardityöryhmä
- Kirja-EDI-työryhmä (kirja-alan yhteistyöelin)
- Kirjan tie -hanke (kirja-alan yhteistietokanta)
- Kirjastoalan tekijänoikeustyöryhmä
- Kirjastojen digitointiohjelma
- Kirjastot.fi ohjausryhmä
- Kulttuuriomaisuuden suojelua aseellisessa selkkauksessa koskevan Haagin sopimuksen seuranta- ja ohjausryhmä
- Linnea2 -konsortion ohjausryhmä ja työryhmät
- Luetteloinnin kansallinen ohjausryhmä
- Mikkelin yliopisto- ja korkeakoulutoimintojen neuvottelukunta
- Mikkelin yliopistokeskuksen johtoryhmä ja työryhmät
- OPM – Haagin vuoden 1954 yleissopimuksen koordinoitinaryhmä
- OPMn Joukkoviestinnän arkistointiprojektin ohjausryhmä
- OPMn kansalliskirjastotyöryhmän jäsen 2002. Seurantatyöryhmän jäsen 2003–2005.
- OPMn koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskunta-asioiden neuvottelukunnan jäsen 2004–2006
- OPMn Kulttuuriperinnön digitointityöryhmä
- OPM:n sukukansojen tukiohjelman kirjasto-yhteistyö
- OPM:n Suomen Venäjä -tietopalvelun suunnitteluprojekti
- Suomen musiikkikirjastoyhdistys
- Suomen tieteellisen kirjastoseuran työryhmät (laatu, tekijänoikeudet, kansainvälinen työryhmä)
- SVY (Suomen virtuaaliyliopisto) johtoryhmä
- Sähköinen e-arkisto -työryhmä
- Tiedonhallinnon oppimateriaalihanke
- Tietohuoltokomitea
- Tietokarttahankkeen johtoryhmä
- Valamon luostarin kirjaston hoitokunta
- Varastokirjaston johtokunta
- Yksityisarkistojen työryhmä
- Yliopistokirjastojen neuvosto
- Yliopistokirjastojen neuvottelukunta

Kirjastoalan seminaarit ja tapahtumat

- Kirjastoverkon tapaaminen 7.4.
- FinELib-päivä 10.5.
- IFLAn satelliittikokous 10.–11.8.
- Koulutuspäivä muistiorganisaatioiden digitoijille 18.10.
- Kansalliskirjaston Ystävöverkon tapaaminen 30.11.

Yhteistyöprojektit

Elektroniset aineistot ja niiden tiedonvälitys

- Digitointihankkeiden benchmarking-työkalu – Opetusministeriön rahoittama kulttuuriperinnön digitointihankkeiden benchmarking-sovellus
- Elektra pro – Elektroninen julkaiseminen ja sen tekijänoikeuksiin liittyvien käytäntöjen kehittäminen
- EU:n IST-ohjelma (New Information Society Technologies). HYK toimii EU-Kultivate -hankkeen kansallisena tukipisteenä.
- FinELib-käyttöliittymähanke
- MINERVA (Ministerial Network for Valorising Activities in Digitisation) EU-Information Society Technologies-ohjelmaan kuuluva hanke, jonka päätavoitteena on tehdä kulttuuri- ja tieteellinen perintö helpommin saavutettavaksi, hyödyntää digitaalisen sisällön koulutuspotentiaalia ja parantaa digitaalisen sisältötuotannon edellytyksiä.
- Nordic Web -Archive – pohjoismaisten kansalliskirjastojen hanke, joka kehittää kansallisten web-arkistojen käyttöohjelmistoa
- ONE Association -hanke bibliografisten tietojen yhteiskäytön edellytysten luomiseksi
- Sisältötuotannon vahvistaminen kirjallisen kulttuuriperinnön alalla, OPMn rahoittama hanke, joka tähtää digitaalisen Historiallisen sanomalehtikirjaston 1860–1890 sekä tieteellisten aikakauslehtien sähköiseen käyttöön.
- SVUC – Scandinavian Virtual Union Catalogue, kehittää periaatteet pohjoismaisten

yhteisluetteloiden yhdistämiseen virtuaaliseksi yhteisluetteloksi.

- TEL-projekti – Euroopan kansalliskirjastojen The European Library -hanke

Tutkimustoiminta ja kulttuuriperintö

- Jean Sibeliuksen teosten kriittinen laitos, 45 osaa
- Lyyra – suomalaisten säveltäjien sävellyskäsikirjoitusten ja yksityisarkistojen kartoitus ja keruu sekä tietokannan ylläpito
- A. J. Sjögrenin Ephemerider-päiväkirjan verkkoeditio. Projektin tieteellisenä johtajana toimii prof. Michael Branch, London University.
- Tutkimusyhteistyösopimus Helsingin yliopiston Historian laitoksen kanssa. Projektinjohtaja dos. Tuomas Heikkilä. Tutkimuskohteina kirjaston pergamenttikirjekokoelma sekä A. E. Nordenskiöldin kokoelman La Sphera -käsikirjoitusteokset.
- FinELib-käyttäjäkyselyyn päivitys yhteistyössä Tampereen informaatiotutkimuksen laitoksen kanssa. Uudistettu kyselypohja tarjoaa tutkimuksellisesti kiinnostavaa tietoa laitoksen tutkijoille. Tutkimus valmistui vuonna 2005
- Bibliometriikkatutkimus yhteistyössä Oulun yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen kanssa. Työn ohjaaja Terttu Kortelainen.
- Saija Lukkarilan pro gradu -tutkielma (käynnissä): Nelli-portaalin käyttöliittymän käytettävyys käyttäjän ja asiantuntijan näkökulmasta
- Katarina Holmin pro gradu -tutkielma (käynnistynyt): Nationella bibliotekskonsortiet som samarbetsform. En undersökning av det nationella elektroniska bibliotekets, FinELibs, förmåga att tillgodose beständsrelaterade behov vid tre vetenskapliga bibliotek
- Maria Molanderin pro gradu -tutkielma aiheesta "Elektronisen aineiston vaikutus kaukopalveluun"
- Nina Sipolan pro gradu -tutkielma aiheesta "Miten se, että aineistot ovat saatavilla verkossa vuorokauden ympäri on vaikuttanut tutkijoiden työskentelytapoihin"

*Kuvituksena on käytetty sivuilla 2, 12, 16, 20, 28 ja 34 kuvia verkkojulkaisusta "Kiehtova kirja – käsinpainetun kirjan taidehistoriaa".
Kuvaaja Sanna Järvinen.*

Kannen kuvat:

*Sanna Järvinen, Jussi Tiainen,
Tiina Tuukkanen*

Muut kuvaajat:

Kari Timonen sivut 5, 7, 15, 32

Annika Rauhala sivu 8

Kenny Leong sivu 19

Veikko Somerpuro sivut 31, 32

Sanna Järvinen sivu 33

Tiina Tuukkanen sivu 31

Graafinen suunnittelu:

Jari Silvennoinen, Pentti Järvinen

ISSN 1456-6796

Paino: Trio-Offset Oy, Helsinki 2006

